

Tudi predstoječe volitve v narodno skupščino se bodo v celi državi vršile v tem znamenju, ker je treba onemogočiti dosedanje metode korupcije, partizanstva, nasilja, kršitve ustave in zakonov, skratka absolutističnega režima radikalcev in demokratov.

K. Žnuderl — Maribor.

Moje pojasnilo.

(Konec.)

Narodni socializem, ki bazira na podlagi revolucionarne evolucije odklanja vsako zlorabo nevednosti, obsaja vsako hujskanje enega razreda proti drugemu, čeprav je ta tudi sodeležen pri podpiranju krivičnega režima današnjega časa, kajti vsa taka početja so brezplodna za zboljšanje položaja. Narodni (novodobni) socializem zahteva pošteno in močno duševno energijo, kot motorno silo, ki naj vodi proletarijat v boljšo bodočnost. Kaj pomaga človeku sovražstvo do vlekakapitalizma, vere, ali svobodomiselnosti, kaj krasne želje po novem socialističnem svetu, ako narod ni zrel v svoji duši za vstvarjenje družabnega blagostanja. S tem seveda ne mislim reči, da bi se ne moglo najti oseb, ki bi prevzele vajeti drž. uprave v svoje roke, tudi voditelji za razna podjetja bi se našli, toda vse to je veliko premalo. Treba je vzgojiti širše mase človeštva v disciplini, ljubezni do dela (do nadprodukcije) in čuti odgovornosti, kajti brez tega je vsako blagostanje izključeno. Izključene pa so tudi te čednosti našega delavstva tako dolgo, dokler se ne odpravi politika inteligence v takozvanih »ekstracimrih« in brezplodno kritiziranje nižjega delavstva v pred-sodbah političnega življenja.

Tovariš senator Klofač pravi: »Inteligence, dol s konj in v vrste politične infanterije!« Jaz pa pravim: dol z frakarsko baharijo in v suktno prave socialne ljubezni! In nedvomno se bo takoj pokazalo večje zaupanje do inteligence, brez katere je vsak socializem nemogoč.

Lahko bi še napisal nebroj stvari, ki so za uspešno delovanje modernega socializma potrebne, vendar upam, da se bo našlo tudi drugih tovarišev, ki bodo povedali v tem pogledu svoje mnenje. Iz tega vidika hočem še posebej poudariti: Tovariši skrbimo za to, da bo naš narodno socialistični program — živ program!

Politične vesti.

V znamenju volitev. Vse politične stranke se pripravljajo na volitve. Izdajajo na narod proglose, v katerih skušajo dokazati, da niso one zakrivile slabih razmer, ki vladajo v naši državi. Ena stranka zvrča krivdo na drugo, vsaka je natančno vedela, kaj je narodu v korist, toda druga je vse to prekrizala. In večina teh strank je bila v vladi, kjer so imele štiri leta priliko delati politiko v ljudsko korist. Zakaj niso delale tako, da bi bil narod zadovoljen, zakaj še-le danes vedo, da je bilo vse napačno, kar so počele tekom štirih dolgih let? Ali ni to hinavstvo prve vrste, kar uganjajo danes tako-

zvane velike stranke? Res za grozno neumne imajo ti naši demokrati, klerikalci in radikalni naše ljudi. Toda narod ni tako neumen, kakor si mislijo voditelji meščanskih strank. Narod pretekla štiri leta ni prespal, natančno je zasledoval delo političnih strank in po tem bo sedaj sodil.

Proglas klerikalcev na narod, je zanimiv že radi tega, ker je naslovljen samo na Slovence in Hrvate. Klerikalci so s tem pokazali, da so samo verska stranka. Oni poznajo v državi le katolike, to so Slovenci in Hrvati, pravoslavni Srbov sploh ne poznajo. To vse je seveda preračunano, da bi se vjelo nekaj kalinov. S tem, da so naslovili svoj proglas samo na Slovence in Hrvate, hočejo reči: glejte, kako se brigamo za Slovence in Hrvate; naša briga za vas je tako velika, da Srbov niti ne omenjamo.

Proglas radikalne stranke, kot popolnoma srbske stranke je naslovljen na Srbe, Hrvate in Slovence. Najzanimivejša točka v tem proglasu je, da se more vidovdanska ustava izpremeniti, ako bi se pokazalo, da jo je v praksi nemogoče izvesti. Kakor se vidi, zmaguje v radikalni stranki Protičev stališče. Tudi drugače se naslanja proglas na Protičev program.

Tudi judje hočejo imeti svojo stranko. Vojvodinski judje so se štel med seboj in pri tem ugotovili, da jih je toliko, da lahko ustanove svojo stranko in izvolijo vsaj enega poslanca. Dosedaj so samo veržili, od sedaj naprej bodo delali tudi politiko. Srečna Jugoslavija!

Demokrati nudijo najbolj žalostno sliko. Medtem ko se druge stranke vsaj sedaj pred volitvami kolikor toliko konsolidirajo in nastopajo vsaj na zunanaj enotno, gre razkroj v demokrati stranki vedno dalje. O kakem enotnem nastopu demokratske stranke ne bo govora. Nobena stranka ni toliko škodovala narodu in državi kakor ravno demokratska.

Hud udarec za Pribičevića. Pribičević je mislil, Pašić pa je ukrenil. Pribičević se je tako lepo pripravil za volitve, ustvaril je celo fašiste, ki bi mu naj priganjali volilce, toda prišlo je popolnoma drugače. Pribičević je mislil, da bo čisto gotovo v volilni vladi, Pašić ga je potisnil — stran in navsezadnje je še ministrski svet sklenil, da razpusti fašiste, ker so — čujte in strmite — protidržavni element. Čudo se godi na svetu: Pribičević zbira fašiste, da bi pobijali protidržavne elemente, Pašić pa pravi, da so fašisti sami protidržavni element. Oni, ki bi morali demokratom pri volitvah največ pomagati, bodo torej odstranjeni. Demokrati imajo pač smolo.

Res daieč so prišli. »Jutro« poroča ogorčeno, da so radikalni dvignili 6 milijonov iz disoncijskega fonda za volilno agitacijo. Zato pa mora »Jutro« samo lepo prositi svoje naročnike, da vendar vplačajo naročnino. To boli. Bili so časi in to še ni dolgo, ko so demokrati dvigali iz disoncijskih fondov, naročniki pa čitali »Jutro« zastoj. Bili so to lepi časi. Pa minuli so. Sedaj »jutrovci« lahko žive od spominov.

vleče iz leta v leto in zdelo se jim bo, da so čas uklenili v leta samo zato, da se nudi navidezna izprememba onim, ki jim proletarske roke ustvarjajo vse dni življenja enako srečne in vesele... Proletarijat ne bo proslavljal novega leta, ker z njim še ni napočila tudi nova doba!

Režim, ki mu je vladal do danes, mu bo krade in krnil težko priborjene pravice tudi preko novega leta. — Padli so oni, ki so ta režim ustvarjali, a s tem so naredili samo prostor drugim, kateri so jim bili v zatiranju in korupciji enakovredni tovariši. Narod jih je volil, in vendar so samozvanci! — Voljo večine so onemogočili, ker so odstranjali ljudske zastopnike, da so si tako ustvarili umetno večino, ki je večina nasilja, in zagospodovali. — Zanetili so med brati spor in na njem gradili koristovstvo.

Majejo se temelji režima in korupcije!

18. marec bo za jugoslovanski proletarijat Novo leto, tega dne bo z vo-

Sušteršič kot radikal. Ta teden je prispel v Beograd g. Sušteršič, da bo od Pašića posvečen v radikalnega voditelja v Sloveniji. Zanimivo bo gledati nekdanjega klerikalnega voditelja in nekdanje liberalne voditelje v skupni radikalni slogi. Govorili bodo seveda tudi o načelih. Pa kaj hočemo, vojska jih je pokvarila.

Kaj človek vse izve na svoje stare dni? »Jutro« piše, da pojdejo demokrati na »levo«. Do sedaj so vedno pisali, da so na »levo«. Torej mora biti na vsak način več »levic«, po »Jutru« najmanj dve. Ena je »levica«, na kateri se sedi, druga, na katero se lahko gre. Kajne, česa vse človek s časom ne izve! Mi pa trdimo, da je še tretja »levica«, to je pa tista, na kateri se obse-di. In to je prava »Jutrova« »levica«.

Politika na Hrvatskem.

Zagreb, 27. decembra 1922.

Ne vem, če boste z mojimi izvajani zadovoljni. Mogoče ste pričakovali, da Vam bom skušal razvozlati tako zavozlano hrvatsko politiko, da Vam bom povedal kaj prav zanimivih dogodkov izza kulis Radičeve politike. Nič o tem. Prvič nisem politik po poklicu in tudi nimam dostopa v najtajnejše zbornice visoke politike, drugič pa se mi tako zdi, da je pač stvar Hrvatov samih, da si ustvarijo svojo usodo po svoji volji.

Opazujem življenje med Hrvati že nekaj let. To je povsem drugo življenje, kakor ga živimo mi Slovenci. — Hrvatsko vprašanje je na dnevnem redu in v Sloveniji gotovo mislite, da se govori v Zagrebu v vsaki gostilni, v vsaki kavarni in vsepovsod prav mnogo o tej zadevi. Seveda si predstavljate, kaj bi počeli v enakem slučaju Slovenci, če bi bilo njihovo vprašanje tako važno in toliko razpravljano. V Sloveniji bi se ne govorilo o nič drugem, in prepričan sem, da bi debat o velikem pomenu slovenskega vprašanja ne bilo konec, tudi če bi bile gostilne 24 ur na dan odprte. Ne tako v Zagrebu. Malokaj se sliši o politiki. Zagrebčane zanima vse prej, samo ne politika; to se pravi, zanima jih že, toda govorit o njej se jim zdi popolnoma nepotrebno. Oni imajo Radiča in Radič opravlja ves politični posel sam; on skrbi za politiko cele Hrvatske, Slavonije in Dalmacije in reši s tem ostale Hrvate sitnih misli in govoric o politiki. Kolikokrat sem dobil odgovor, ko sem hotel spraviti razgovor na politično polje: »Veste, to me ne zanima; to se pravi, zanima me že, toda vse to bo že uredil Radič. Radič to je glava, on je dovršil diplomatske šole v Parizu, on jim bo že pokazal.« Radič je nekako univerzalno mazilo za vse politične prilike. Radič ve vse, on zna vse, on bo že napravil, da bo vse prav. — No, če imajo tako velikansko politično glavo, je čisto umevno, da se ji prepusti vsa politika. Ljudem se ni treba ne jeziti, ne hoditi na seje, vsi prepripi in razburjenja so odveč, kajti Radič bo že napravil, da bo vse prav.

Zagreb se razvija v velemesto in reči moram: v lepo velemesto. Mladina goji z vso strastjo šport vseh vrst in zagrebčane mnogo bolj zanima, kdo bo

zmagal pri prihodnji nogometni tekmi, kakor pa kdo bo prihodnji ministrski predsednik Jugoslavije. — an.

Lastni ljudje jih obsojajo.

V »Zarje« in »Delavskih Novicah« modrujejo, češ kako dobro politično potezo so napravili, da so se združili v Ljubljani s klerikalci proti naprednim socialističnim strankam. Mi smo jih dovolj svarili pred zvezo s klerikalci, ki so se l. 1920, ko so bili na vladi, izkazali kot najhujši nasprotniki socialističnega delavstva. Pa bilo je vse zastoj, šli so v tovarišijo, po kateri jih bo še zelo bolela glava.

Da je to naše naziranje, ki nam ga narekuje le naše socialistično prepričanje, pravilno, to potrjujejo tudi glasovi hrvaškega socialnodemokratskega in komunističnega časopisa. »Slobodna Rijeka«, znano glasilo socialnih demokratov v Zagrebu, piše o »Zvezi delovnega ljudstva« sledeče: »Po našem mnenju so po teh občinskih volitvah napravile socialistične stranke fatalno napako.« — »Na vsak način bi se moralo izogniti koaliciji s klerikalci, ki so ne samo politični, kulturni in socialni reakcionarci, marveč tudi neposredni nasprotniki razredno borbenih delavskih organizacij, ker jim postavljajo nasproti svoje črne, klerikalne delavske organizacije.

Ne da se oporekati, da je tudi takozvana Bernotova skupina mnogo grešila na nezdravih razmerah v slovenskem delu socialistične stranke. Vendar pa to ne bi bilo smelo Peričevo skupino okrog »Zarje« zapeljati na pot političnega pustolovstva, ki le še bolj poostruje razmere v socialistični stranki. Vsled tega, ker hoče biti dr. Perič ljubljanski župan po milosti klerikalcev, ne more biti socialistični župan, ker ne bo imel za seboj socialistične večine, na katero bi se mogel oprati.«

»Borba«, glasilo hrvaških komunistov obsaja zvezo ljubljanskih komunistov s klerikalci rekoč, da »červavno so demokrati danes največji nasprotniki proletarijata, vendar komunistični proletarijat ne bi smel iti skupaj v volilni boj z meščansko stranko, kateri načeluje dr. Korošec. Komunisti ne bi bili smeli prezreti, da je klerikalna stranka v Sloveniji zagrešila nad komunističnim delavstvom najtežje zločine. Klerikalci bodo pri prvi vladni krizi šli v vlado, če se jim to le posreči. Toda oni sedaj še ne nastopajo odkrito in zato so poslali v boj pri ljubljanskih občinskih volitvah svojo podružnico — krščanske socialiste.

Pa ravno s temi ljudmi so se zvezali komunisti iz »revolucionarnega oportunitizma«, kakor pravijo. Toda komunalni program, na podlagi katerega so se združili s klerikalci, ne vsebuje niti sledu kake razredne borbe.« — »Tak oportunitizem ima v sebi buržuazni karakter. Zato pa je treba najodločneje obsoditi krivi ton, s katerim nastopajo »Delavske Novice«, ki proglašajo vsakega, ki ni njihovega korumpiranega mnenja, za sovražnika enotne fronte, izdajalca in lakaj buržuazije ter agenta demokr. stranke.«

Res, dober in koristen poduk je to, ki ga dajejo hrvaški sodrugi — socija-

vedujoče javno mnenje. To so bile težkoče, ki jih je podedovala nova vlada od svoje prednice. Izmed vseh knezov je bil Ludvik XVI. vsled svojega mišljenja in svojih vrlin najposobnejši za svoj čas. Ljudstvo je imelo že dovolj nasilja, on (Ludvik XVI.) je bil pripravljen, da se mu odreče; ljudstvo se je zgražalo nad drago razbrzdanostjo na dvoru Ludvika XV., on je ljubil čiste običaje in je imel malo drugih potreb; ljudstvo je zahtevalo razna izboljšanja, ki so bila neobhodno potrebna, on je uvideval javne potrebe in je smatral za svojo dolžnost, da jim zadosti. Toda bilo je ravno tako težko nekaj dobrega začeti, kakor slabo pridržati, kajti k temu je bilo treba moči, da se pripravi ali te, ki so živjale predpavice, do tega, da pripuste reforme, ali pa ljudstvo do tega, da trpi nerednosti in krivice. Ludvik XVI. pa ni bil niti reformator, niti depot**, manikalo mu je jakega duha, ki je edin v stanu izvesti velike državne izpremembe, ter je ravno tako potreben

** samosilnik.

Kaito:

Srečno novo leto!

Z zabavami, s plesom in smehom bodo pokopavali 31. decembra staro leto, s petjem in godbo bodo sprejemali novo. — Časopisi izidejo v slavnostno povečani obliki, da bodo lahko več pisali, kot da bi napočila človeštvu nova doba.

1923... spremenila se bo številka letnice — meseci se bodo začeli šteti od začetka in — drugače nič... Kolo časa se bo vrtelo enakomerno dalje, le ljudje si bodo stiskali roke, želeč drug drugemu srečno in veselo novo leto; z ravnodušnim obrazom bodo izgovarjali te besede, kakor da govore o vremenu.

Kaj pomeni za proletarijat dan, ki se imenuje Novo leto, kaj je proletarcu na vseh voščilih?! Morda do tega dne sijalo solnce zeleno, morda se bo spenjalo nad njim zlato nebo? Za bedne in zatirane je novo leto le nadaljevanje gorja in ravno tega dne bodo najbolj trpko občutili, da se njihovo suženjstvo

lilnimi kroglicami ubil režim. — Enkrat je ljudstvo res volilo režimovce, ker jih je sodilo po besedah; 18. marca se to ne bo zgodilo več, ker jih je spoznalo po dejanjih. — Če je jugoslovansko ljudstvo zrelo in vredno nove dobe, bo lahko 18. marca voščilo sebi in državi: Srečno in veselo novo leto!

F. A. Mignet:

Zgodovina francoske revolucije.

1789—1814

(1. nadaljevanje.)

Novi kralj je našel finance, ki jim ni moglo odpomoči niti ministrstvo kardinala Fleury-ja (Flerija) s svojimi izboljšanimi, niti ministrstvo abbéja* Teray-ja (Tereja) s svojim bankerotom, našel je državno upravo brez vsakega ugleda, kljubovalen parlament, zapo-

* Abbé se imenuje duhovnik brez do-ločenega službenega mesta.

lističnim hlapcem črnega terorja v Ljubljani. Samo dvomimo, če se jih bo kaj prijelo, kajti zdaj delajo »revolucionarji« iz oportunitizma — pri klerikalnih eksercicije in bodo menda že pri volitvah župana nastopili s svetinjami okrog vratu. Bog blagoslovi njihovo revolucionarno delo!

Kdo je imel prav? Finančni politiki okrog »Slovenca« so g. Plavšiča povzdigovali v deveta nebesa, ko je pričel »dvigati« in »stabilizirati« našo valuto. Trdili so, da je stabilizacija prav gotova stvar. Gospod Plavšič je mojster, on razume! — Mi smo trdili vedno nasprotno in dokazali, da vsa »umetnost« g. Plavšiča ne bo držala. Povedali smo, na kak način ta gospod valuto dviga — z dolarji — in ko mu bodo ti pošli, bo to »dviganje« zopet fuč. »Slovenec« in »Jutro« sta se nam smejala. — In danes je valuta zopet fuč — ker so dolarji fuč. — Gospodje okrog »Slovenca« ter »Jutra« so poslali g. Plavšiča najprej v — bolnico, ker se je baje prevzdignil, sedaj pa je moral kljub nevarni bolezni — oditi.

Tovariši! Somišljeniki!

Preglejte volilne imenike, da se prepričate, če so vsi naši somišljeniki vpisani v volilni imenik! Zahtevajte pri občinskem uradu vpis vseh somišljenikov, ki so izpuščeni iz imenika! Vpis lahko zahteva vsak volilec-somišljenik zase ali pa tudi za druge somišljenike, ki niso vpisani v imenik! Reklamacij ne morejo napraviti organizacije v svojem imenu, ampak le posamezni volilci!

Vse reklamacije morajo biti izvršene do

6. januarja 1923.

Svetovni pregled.

Enotna fronta proletarijata.

Internacionalni komunistični kongres in pol internacionalno ter na internacionalno strokovno zvezo v Amsterdamu »odprto pismo« s pozivom, naj sklene proletarijat enotno fronto proti ofenzivi svetovnega kapitala.

Sklenjena fronta proletarijata proti vedno bujnejše razvijajočemu se svetovnemu kapitalizmu, bi bila, tako pravijo od komunistov pozvane zgoraj navedene internacionalne organizacije, brezdvomno nujno potrebna. Toda izkušnja je dokazala, da s komunisti ni mogoče vpostaviti enotne proletarske fronte. Navedene internacionalne organizacije ne morejo imeti s komunistično internacionalno ničesar skupnega. Komunisti so do sedaj proletarijatu več škodili, kakor vsi kapitalisti skupaj. Komunistom tudi ni za enotno fronto iz tega vzroka, da bi proletarijatu pomagali, oni bi želeli skupno fronto le radi tega, da bi razbili mogočeno, do sedaj od komunistov prosto, socialistično organizacijo v Nemčiji in Angliji. Na moskovskem kongresu so to odkrito povedali. Sinovjev je namreč rekel: »Taktika enotne fronte je najboljši sredstvo, da se pridobi večina delavskega razreda, in ta taktika je nam prinesla že mnogo uspehov. Mi smo

dosegli že to, da delavci ne dolže več komunistov, da razdirajo delavske vrste, temveč posrečilo se nam je spraviti med delavstvo misel, da so razdora krivi socialisti.«

Kakor se vidi, bi bilo komunistom za enotno fronto samo radi tega, da bi dobili možnost še nadalje cepiti proletarske vrste in kovati svoj politični kapital. Z ljudmi, ki so že opetovano rekli, da so jim kapitalisti bližji od socialistov, seveda ne more biti nobene skupnosti.

ČEHOSLOVAŠKA.

Češki zunanji minister dr. Beneš o slovenski vzajemnosti.

Govor na slovanskem dijaškem kongresu v Pragi.

17. t. m. je bil v Pragi otvorjen kongres slovanskega dijaštva. Pri tej priliki je govoril tudi zunanji minister dr. Beneš o kulturnih nalogah slovanskega dijaštva z ozirom na sodobne politične razmere. Dr. Beneš je rekel med drugim, da se mora naziranje o slovanski politiki na podlagi nove povojne organizacije popolnoma reorganizirati in sicer v političnem, kulturnem in gospodarskem smislu. Ne smemo izgubiti izpred oči dejstva, da so difference med dvema samostojnima narodima bolj nevarne, kot prej, ko naroda nista bila samostojna in so se difference zadele enostavno zatiralca.

Cela vrsta političnih vprašanj je danes popolnoma drugega značaja, kakor pred vojno. Tako izgleda n. pr. problem jugoslovansko - čehoslovaške edinosti danes popolnoma drugače in kaže znake, na katere pred vojno niti mislili nismo in ki so značaj tega vprašanja popolnoma prevrgli. V gospodarskem oziru so slovanski narodi manj razviti, kakor zapadno-evropski. Slovanska gospodarska politika bo morala gledati, da doseže s tesnim gospodarskim sodelovanjem višjo gospodarsko stopnjo, da tako prepreči, da Slovani ne postanejo žrtev gospodarske politike drugih, neslovanskih narodov. V kulturnem oziru se bo gojila slovanska kulturna politika, ki mora imeti značaj vzajemnosti vseh slovanskih narodov. — Tako dr. Beneš. Po našem mnenju ima mož prav.

POLJSKA.

Novi predsednik poljske republike. 20. t. m. je bil izvoljen novi predsednik poljske republike. Volitev je bila hitro izvršena, ker sta bila samo dva kandidata. Odkar je bil umorjen predsednik Narutowicz, je hrpenje po predsedniškem mestu vidno ponehalo. Desnica je kandidirala predsednika akademije znanosti v Krakovu, Kazimirja Morawskega, levica pa bivšega ministra notranjih zadev Stanislava Wojciechowskega. Kakor je iz opisa poljskih razmer v prejšnji številki razvidno, je bilo z gotovostjo pričakovati, da bo izvoljen kandidat leve. Oddanih je bilo 535 glasov, od teh 519 veljavnih. Stanislav Wojciechowski je dobil 298, Kazimir Morawski 221 glasov.

Predsednikom poljske republike je bil torej izvoljen **Stanislav Wojciechowski.**

Kakor njegov umorjeni predsednik je tudi Wojciechowski član »Piasta«.

njenosti. V gradiču Versailles (Versèj) samem, kjer je imel stanovanje, ki je bilo v zvezi s kraljevim, je vznemirjal Ludvikov duh ter povzročal, kakor v državnem svetu, pri njem neodločnost. Navdil ga je na polovične odredbe, izpremembe sistema, na nedoslednosti v vladanju in predvsem na potrebo, da store vse drugi, sam pa, da ne napravi ničesar. Maurepas je določal ministre, ti so se vzdržavali pri njem na isti način, kakor se je od vzdrževal pri kralju v milosti. V strahu za svoj ugled je zadrževal dostop k ministrstvu možem, ki so imeli med ljudstvom kaj vpliva, ter je imenoval novince, ki so potrebovali njega, da vzdrže same sebe in izvedjo svoje reforme. Poklical je kot ministre drugega za drugim: Turgota (Tirgóta), Malesherbes-a (Malesërba) in Necker-ja, od katerih je izvajal vsak na svojem polju vladna izboljšanja. Od teh treh se je posrečilo le Neckerju*,

* Necker je bil inozemec, protestant, rojen 1732 v Ženevi, odkoder se je 1750 priselil v Pariz, kjer si je pridobil kot bankir v kratkem veliko premoženje.

Njegova osebnost je bila do sedaj znana le njegovim ožjim strankinim prijateljem. Rojen je bil leta 1869 v Kališu in je dovršil matematični oddelek visoke šole v Varšavi. Ker je prišel v svojih mladih letih z ruskimi oblastmi v konflikt, je zbežal v Pariz, kjer si je služil kruh kot stavec. Toda ruska vlada, katere ga je zasledovala, je izposlovala, da je moral zapustiti Pariz. Podal se je v London. Ko se je vrnil v domovino, se je bavil z organizacijo zadrugništva ter bil imenovan ravnateljem kooperativnih zadrug. Zraven pa se je udeleževal gibanja poljske socialistične stranke. Leta 1917 se je preselil v Moskvo, kjer je vodil skupno politiko v Rusiji živečih Poljakov. Leta 1919 je postal minister notranjih zadev. V parlamentu je bil izvoljen pri zadnjih volitvah kot kandidat po Wytošu zastopane ljudske stranke.

Sodna obravnava proti morilecu predsednika Narutowicza. Obravnava proti morilecu predsednika Narutowicza se bo vršila dne 29. t. m. Morilec Niewiadomski ne pride pred vojaško sodišče, ampak le pred poroto.

RUSIJA.

Komunisti proti socializmu. Te dni je končal proces komunistov proti socializmu. 11 socialistov je bilo na smrt obsojenih. Kakor se vidi, nastopajo komunisti proti socializmu jako strogi. Napram kapitalistom so mnogo uljudnejši.

Zopet gospodje v Rusiji. Ruski boljševiki so odpravili svojčas tudi naslov »gospod«. Nikomur se ni smelo reči gospod, temveč le tovariš. Kakor pa so boljševiki s časom vpejali zopet kapitalistični red in zavrgli komunizem, tako so tudi privlekli na dan zopet naslov gospod. Nič več torej: tovariš Ljening, Troztkij itd., temveč od sedaj naprej lepo: gospod Ljening, Troztkij itd. Prvič se je zopet rabil ta izraz o priliki razorožitvene konference, ki se je vršila v Moskvi.

AVSTRIJA.

Draga smrt. V Avstriji je hudo živeti, pa še huje umreti. Na Dunaju so pogrebni stroški naravnost ogromni. Pogreb drugega razreda stane 4.135.360 kron, pogreb tretjega razreda pa 2.883.880 kron. Dunajčani so mnenja, da bi bilo dobro, če bi jih smrt tako dolgo ne obiskala, da dobe boljšo valuto in cenejše pogrebe.

S padanjem cen ne bo nič. Nekaj časa je izgledalo, da bodo začele cene padati. V istini so postali nekateri predmeti že cenejši. Toda Avstrija je država, ki je odvisna od tuje milosti in tuja milost hoče imeti za svoje »usmiljenje« vedno bogate obresti. Avstrija je dobila posojilo. Za to posojilo je treba plačevati obresti. Da more to storiti, mora imeti dohodke. In tako je povišala Avstrija carino na najvažnejše življenske potrebščine. Carina za sladkor n. pr. je bila ravno pred božičem podvojena. Avstrijci so zelo hudi, da jim je vlada vzela na ta način sladke potice, ali pa jim jih vsaj znatno podražila. Vse to bo seveda zabranjevalo, da bi cene padale. Kdor pade tujcem v roke, ta ne more pričakovati nič dobrega.

kot fin. ministru, ki je bil imenovan le radi tega, da bi preskrbel dvoru denar, deloma urediti finančne razmere. Njegove ideje so bile modre in prave; hotel je dohodke in izdatke na ta način enačiti, da zmanjša izdatke, si v normalnih časih pomaga z davki, posojila pa najme le v najskrajnejši sili, če se izkaže, da je treba tudi potomce obdavčiti, ker bodo imeli od teh izdatkov iste koristi kot sedaj živeči državljani; davke naj bi nalagale in zbirale pokrajinske skupščine in da se olajša posojila, naj se polagajo obračuni. — Toda tudi on ni bil srečnejši od svojega prednika. Njegovi prihranki so ozlovljili dvorjane; delo pokrajinskih skupščin ni ugajalo parlamentom, ki so hoteli obdržati zase monopol odpora. 1781. leta je moral odstopiti, nekaj mesev po tem, ko je obelodani računsko poročilo o finančah ter s tem Francijo seznanil z razmerami v državi in za vedno onemogočil, da se povrne še kedaj absolutna vlada.

Kmalu po njegovem odstopu je umrl Maurepas. Njegovo mesto pri

Ali je sežiganje mrličev dovoljeno? Dunajska občina, ki je v socialističnih rokah, je sezidala za sežiganje mrličev krematorij. Vlada pa, ki je v rokah klerikalcev, je rekla, da je sežiganje mrličev prepovedano in je dunajski občini prepovedala odpreti krematorij. Dunajski župan pa je zažvižgal na vladni ukaz in dal povelje, da se mora pričeti s sežiganjem. Avstrijski zakoni namreč nikjer ne omenjajo sežiganja mrličev. Radi tega, pravi vlada, to so klerikalci, je sežiganje nedopustno. Socialisti pa zopet trdijo, da je ravno radi tega sežiganje dovoljeno, ker ga zakon ne prepoveduje. V Ljubljani hvala bogu, do takega prepira ne more priti. Prvič nimamo krematorija, drugič pa so naši socialni demokrati v sladkem objemu s klerikalci. Kvečjemu pride do notranjega prepira, kdo bo poljubil prvi škofu nogo, ali Perič ali Lemež ali Gosar. To pa niso bogokletni, temveč bogoljubni prepiri.

OGRSKA.

Ogrski grofi hočejo popraviti svetovno zgodovino.

Kakor znano, razvija »krščanska« vlada na Ogrskem naravnost strahovit teror. Da je ljudstvo s tako vlado nezadovoljno, je umevno. Vlada to tudi čuti in raditega bi rada odvrnila pozornost ljudstva od sebe na druge stvari, ako je začela proces proti grofu Michaelu Karoly-ju. Karoly je bil predsednik ogrske ljudske republike po preobratu. Pri delavstvu in kmetih je Karoly še v najboljšem spominu, ker je začel izvajati agrarno reformo in ponudil vsa svoja velikanska posestva ogrskemu ljudstvu. Svojih namenov ni mogel izvesti, ker so komunisti vrgli ljudsko in vpeljali sovjetsko republiko. Komunisti so kmalu doživeli polom, za njimi pa so prevzeli vlado današnji »krščanski« možje. S tem je seveda padla agrarna reforma in vodo in ljudstvu ni ostalo nič drugega, kakor spomin na Karoly-ja. Ta spomin pa hočejo današnji krščanski možje, ki so na vlad, kolikor mogoče zatreti. Naprtli so Karoly-ju proces, obtožili ga vseh mogočih zločinov, med drugim tudi, da je zapravil državni denar. Tri leta so iskali dokazov, niso jih našli. Izkazalo se je edino to, da Karoly niti tedaj ni dobil plače, ko je bil predsednik republike. Služil je svoji državi zastonj. Da bi mogli Karoly-ja vendar le obsoditi, so prišli sedaj na novo zvijačo. Popraviti hočejo tok svetovne zgodovine. Feldmaršala bivše Avstrije Conrad in Kövess sta pripravljena pred sodnijo priseči, da bi bila Avstrija v vojski zmagala, da ne bi delal Karoly proti njenim interesom. Edinole Karoly je kriv, tako pravi mažarska »krščanska« gospoda, da sta Nemčija in Avstrija prepadli.

Zanimivo bo zvedeti, kaj bo rekel na to edini dobri prijatelj mažarskih »krščanskih« gospodov, signor Mussolini, ki trdi, da je porazila Nemčija in Avstrijo edinole Italija s svojo velikansko zmago pri Vittorio Veneto.

Ker se pa tiče zmaga v svetovni vojni končno tudi entente, se je začela tudi ona brigati za gospode, ki hočejo

vladarjem, ki hočejo svojo moč omejiti, kakor onim, ki jo hočejo povečati. Ludvik XVI. je imel bister um, pošteno, dobro srce, toda njegovemu karakterju je primanjkovalo energije in vstrajnosti. Njegovi načrti za izboljšanje občega stanja so zadel na nepredvidene zapreke, ki jih ni umel premagati. Njegovo vladanje je bilo do upostavitve državnih stanov le cela vrsta izboljševalnih poskusov brez pravega rezultata.

Da je kralj pri nastopu vlade imenoval Maurepas-a (Morepà-ja) za prvega ministra, je zlasti pripomoglo k temu, da je kazala njegova vlada nekaj neodločnega. Mlad, kakor je bil, prežet zavesti, kake dolžnosti ga čakajo in da jim ne bo mogel biti kos, se je zatekel k izkušnjam 73 letnega starčka, ki je padel pod Ludvikom XVI. v nemilost, ker se je uprl proti metresam. Toda namesto modrijana je našel le dvorjana, čegar nesrečni vpliv se je kazal v njegovem celem življenju. Maurepas se je brigal kaj malo za dobrobit Francije in slavo svojega gospodarja, pazil je edino na to, da ne izgubi kraljeve naklo-

Ludvik XVI. je zavzela sedaj kraljica. Ta dobri, toda slabotni knez je potreboval vodnika. Njegova mlada, lepa, agilna, častihlepna soproga je zadobila nad njim vso oblast. Reči se pa more, da se je Marija Terezijina hči spominjala preveč ali premalo na svojo mater: bila je v vladanju prelahkomiselna in je izrabljala svojo moč le v to, da jo je izročala možem, ki so povzročili propast države in nje same. Maurepas, ki ni zaupal dvorjanskim ministrom, je izbiral vedno ljudstvu prijazne; sicer jih ni podpiral, toda če prav se ni uresničilo dobro, vendar se ni množilo zlo. Po njegovi smrti so sledili ministri-dvorjani ljudstvu prijaznim in so s svojimi napakami pospešili krizo, kateri so se hoteli izogniti prejšnji ministri s svojimi reformami. Z izmenjavo vodilnih oseb se je menjal tudi upravni sistem. To je prvi začetek revolucije. S tem, da so se opustile reforme in se je povrnil nered, se je pospešil njen izbruh, zvišala njena sila. —

Necker je imel že 2 naslednika, ne da bi ga bila mogla nadomestiti, ko so

popravljanju svetovno zgođovino, in Mažari so nato takoj ustavili tožbo ter se zaenkrat tako izognili blamaži.

Brezposelnost. Brezposelnost v Avstriji strahovito narašča. Cele armade delavstva so brez dela. V takih razmerah delavstvo silno trpi. Vlada sicer podpira brezposelne, toda žalibog ne vse, pa tudi oni, ki so podpore deležni, od nje ne morejo živeti, ker je premajhna. Strokovne organizacije so vpejale dobro organizirano pomožno akcijo in čuditi se je, kako tudi delavstvo samo ume pomagati, kjer le more. Res nekaj ima Avstrija, za kar jo lahko zavidamo to je: naravnost izborna organizirano delavstvo.

ITALIJA.

Lahizopet enkrat v Tripolisu tepeni. Angleški listi poročajo, da so bili Lahi v Tripolisu zopet pošteni tepeni. Bežali so v glavno mesto Tripolis, okrog katerega so počivali bodočo žico. Sedaj se pripravljajo baje na ofenzivo. Zakaj ne pošljejo tja fašistov? Menda jim pa arabski smodnik ne diši.

Izvedba fašistovskega programa. Mussolini naznanja, da bo postavil na vsa važna uradniška mesta fašiste. Organiziral bo železnice in odpustil za enkrat 60.000 železničarjev. Ko bodo železnice vsaj malo v redu, jih bo dal privatnemu kapitalu v najem. Sedaj so laške železnice v tako slabem stanju, da jih nihče ne mara.

Teško gospodarsko stanje. Mussolini si je najbrže vladanje lažje predstavljal. Dokler je komandiral samo fašistom, je šlo naravnost imenitno. Vse se je zgodilo, kar je ukazal. Kot diktator Italije pa je naletel na težkoče, katerim tudi on, poglavar vseh fašistov, ne bo kos. Tudi gospodarstvo Italije trpi vsled povojnih razmer, trpi tembolj ker pravzaprav še nikoli urejeno ni bilo. Državno gospodarstvo je naravnost obupno. Proračun izkazuje 5 milijard lir izgube. Pet milijard je Italija v enem letu več izdala, kot prejela. Pri tem pa ne plačuje od začetka vojne nobenih dolgov, niti obresti dolgov. Ko Mussolini še ni bil na vladi, je očital laškim državnikom, da upropaščajo Italijo, ker ne znajo napraviti v državnem gospodarstvu reda. Sedaj vlada sam, toda državnega gospodarstva še ni spravil v red. Po najnovejših vesteh se hoče sedaj spraviti na to, da izenači državne dohodke in izdatke. Zanimivo je, da si kljub temu, da ima moč, kakor noben drugi ministrski predsednik, sam ne upa fti na delo. Državno gospodarstvo naj mu uredita zasebna inicijativa in privatni kapital. V to svrhu hoče dati v najem vse laške državne železnice, telefon, brzojav in pošto privatnim podjetnikom. Isto misli napraviti z vsemi drugimi podjetji, ki so danes državna last. Ta misel iz strogo kapitalist. gospodarskega naziranja ni napačna, toda kaže očitno, kako malo državni talenta ima Mussolini. Človek, ki se ima za poklicanega, da reši narod, mora pač imeti najmanj tudi gospodarsko-organizatorične zmožnosti, da izvede rešitev sam. Mogoče, da se bo privatnemu kapitalu posrečilo spraviti državno bilanco

v red. Nikdar pa se mu ne bo posrečilo osrečiti srca Italijanov, ki bodo morali za ta način zdravljenja svojega državnega gospodarstva položiti na altar svojo lastno socialno in gospodarsko propast. Ne, ne, signor Mussolini ni tisti državnik, za katerega se ga je imelo ob njegovem nastopu. Kakor se sedaj stvari razvijajo, se že danes lahko z gotovostjo trdi, da Mussolini ne bo osrečil ne Italije, ne Italijanov.

Strah Italije pred bodočnostjo. Svetovno politični položaj je danes tak, da se je bati najhujšega. Uničeno gospodarstvo, silni dolgovi in nesrečna politika evropskih državnikov, bodo napravili v doglednem času iz Evrope puščavo. To nikakor ni pretirano, vsi bivši državniki pridigujejo to. In tudi Mussolini se boji. On ima dovolj vzroka, da se boji. Laški senator Cirmeni je napisal članek, v katerem predvideva vse grozote, ki utegnejo zadeti človeštvo in posebej še Italijo, ako se evropski državniki, predvsem naglašajo državnik Francije, o pravem času ne streznijo. Mirovne pogodbe danes ne drže več, to so jasno pokazali Turki, ki so zagrabil za meč in zmagovalno pohodili vso svečano mirovno pogodbo. Kdo jamči, da istega ne napravijo Nemci, ako se jih požene v obup. Nemci se bodo vrgli v naročje Rusom in Turkom, nastala bo zveza od Severnega morja do Indije in z bogom Evropa, z bogom tudi vse, kar je pridobila Italija v vojni. Pristavimo še, da je Cirmeni Mussolinijev prijatelj. Da, da, gospodom se oglašajo vest. Krivica trpi le nekaj časa, tudi Italijani bodo to skusili na lastnem telesu.

GRČIJA.

Protirevolucija. Odkar so izgnali kralja in usmrtili ministre, vlada v Grčiji revolucionarni oficirski komite. Ljudstvo pa menda z vlado teh oficirskih revolucionarjev ni preveč zadovoljno, kajti vesti, ki prihajajo iz Grčije, trdijo, da stoji Grčija pred protirevolucijo. Ta nova protirevolucija bo naperjena v prvi vrsti proti militaristom. Najuplívnejši oficirski revolucionarji že zapuščajo Grčijo.

NEMČIJA.

Kako dela Nemčija. V Nemčiji je prišlo pred kratkim nad 1000 mladeničev iz republike Buhara (Ruska Azija), da se izučijo v nemških šolah in delavnih. Nemška vlada jih je nastanila v Berlinu ter preskrbela zanje vse potrebno. Tako si pridobiva Nemčija naklonjenost narodov tiho in mirno.

Nezadovoljstvo med nemškimi železničarji. Slabo denarno stanje nemških državnih železnic, katero se vkljub visokim tarifam ne more izboljšati, je privedlo upravo do tega, da je odpovedala 25.000 uslužbenecem službo. Uslužbenstvo je s tem korakom železniške uprave tembolj nezadovoljno, ker se je odpovedalo samo nižjim uslužbenecem, ne pa tudi višjim uradnikom, katerih je očitno preveč. Ker je osobje že radi obstoječe draginje že itak ozlovoljeno, ni izključeno, da pride radi takega postopanja do resnejših posledic.

ščino odličnih mož* k prvi seji v Versailles (Verséj). Toda sistema, ki se je opiral na razsipnost, je moralo biti konec, kakorhitro se je obrnil na tujo pomoč. Minister, ki se je povzdignil s tem, da je dajal, se ni mogel držati na površju, kakorhitro je kaj zahteval.

»Notabli«, ki jih je izbrala vlada iz visokih krogov, so tvorili neko uradno skupščino, ki ni imela samostojnega obstoja, pa tudi nikakega poverjenja. Samo da bi se izognil parlamentom in državnim stanovom, je ustvaril Calonne podrejeno skupščino, ki bi jo lažje uporabljal v svoje namene. Ker pa je obstojala iz samih privilegirancev, je bila malo pripravljena kaj žrtvovati, še manj pa je hotela slišati o tem, ko je zagledala pred seboj prepad, ki ga je kopal nenasitna uprava. S strahom je vzela na znanje, da so narasla posojila

* Takozvani »notables«, ki jih je vlada pozvala kar na svojo pest in po lastni izbiri, po številu 144, so bili nadškofje in škofje (14), člani parlamentov (38), principi (7), vojvode in plemiči (36), državni svetniki (12), zastopniki deželnih stanov (12) in zastopniki mest (samo 25).

NORVEŠKA.

Norveški komunisti izstopijo iz III. internacionale. Izvrševalni odbor norveške komunistične stranke je sklenil deželnemu zastopstvu in deželnemu zboru stranke predlagati, da naj nikar ne sprejmeta pogovora, ki jih je stavil moskovski kongres in naj norveška komunistična stranka izstopi iz komunistične internacionale.

KDO JE KRIV?

Po svetovni vojni izdajajo vse nekdanje merodajne osebe svoje spomine. Tudi bivši cesar Viljem II. je napisal nekaj sličnega. Vsi ti spomini, pa naj jih je napisala katerakoli oseba, imajo neko veliko sorodnost. V vseh se zrcali velikanska pisateljeva modrost. Pisatelj je namreč že prej vse vedel, kako se bo godilo, toda žalibog ni imel tiste moči, da bi preprečil vso to velikansko nesrečo, ki je zadela človeštvo. Da, če bi bili njega ubogali, bi bilo vse prav, tako pa je vse narobe. Čudno je le to, da pridejo vsi ti velikani do pameti šele sedaj, ko so izgubili meč. Kdo pa je vendar zagrešil vso človeško nesrečo, ako ne ti mogočnejši, ki pišejo sedaj spomine in dajejo lepe nauke, ko pa so imeli moč, so delali eno pogreško za drugo. Seveda sedaj, ko je polom gotov, bi se radi oprali in pravijo, da so oni vedno dobro hoteli, toda tega niso mogli izvesti. Kdo, za boga, pa jih je v tem oviral?

Tako piše bivši ministrski predsednik Nitti po vseh velikih evropskih listih o velikanski nesreči, ki bo zadela Evropo, ako se merodajni evropski politiki pravočasno ne spomnijo in ne krenejo iz popolnoma napačnih potov. G. Nitti ima popolnoma prav. Toda, kako je to, da pride Nitti do te pametne trditve šele danes. Pred dvema leti je bil še laški ministrski predsednik. Imel je veliko moč. In tedaj, ko je imel to moč, je delal ravno to napačno politiko kakor oni drugi danes. On se jezi na Francijo in Anglijo, toda on je delal s tema dvema državama roko v roki. Danes piše, da se drugih narodov ne sme zatirati, ko pa je bil laški ministrski predsednik, bi bil Jugoslovane najraje pojedel. Danes, ko nima več moči, pa je postal naenkrat pameten.

Bije se velik časnikarski boj med dvema politikoma, ki sta imela največji vpliv na dogodke po vojni. Eden od njih je pred tedni svoj veliki vpliv izgubil in takoj je postal pameten. Bivši angleški ministrski predsednik, Lloyd George, in sedanji francoski ministrski predsednik Poincaré, sta si skočila v lase. Lloyd George, še pred nekaj tedni najvplívnejši mož sveta, je danes samo navaden poslanec angleškega parlamenta, razen tega še voditelj politične stranke, ki je napram vladni stranki v veliki manjšini. In sedaj, ko ne šteje več toliko, je začel pisati članke. Vsi veliki listi so javili, da bodo prinesli tekom tega meseca večje število Lloyd George-ovih člankov. Nedavno je izšel prvi, ki se peča s francosko politiko. Lloyd George pove v tem članku, kakor vsi oni velikani, ki so pisali pred njim, da je zbog napač-

ne politike polom Evrope gotov. Le ako se pravočasno krene na druga pota, je rešitev še mogoča. Vsehi teh zmed pa je v prvi vrsti kriva Francija, ki s svojo brezglavo politiko tira Evropo v pogubo. Francija se Nemčije boji, da trepeče pred njo. In prav ima, pravi Lloyd George. Nemčije se je treba bati. Toda Francija dela napram Nemčiji neumno politiko s tem, da ji hoče vzeti nemško ozemlje. In od te politike Francije ni mogoče odvrniti. Lloyd George je ponudil Franciji, ako opusti svojo brezglavo politiko, v slučaju vojske vso angleško pomoč. Le Amerika in Anglija moreta varovati Francijo pred Nemčijo. Toda Francija je to ponudbo odklonila.

Komaj je ta članek izšel, že se je oglašil francoski ministrski predsednik Poincaré in rekel, da je vse to, kar je napisal Lloyd George, neresnica. Francija bi pač rada prejela pomoč Anglije, toda Anglija je ni ponudila v tej meri, kakor to piše Lloyd George. Poincaré pravi, da je ponudila Anglija samo neko megleno pomoč za dobo 10 let. Ko pa je Francija zahtevala vojaško konvencijo, ni hotela Anglija o tem ničesar slišati. Ako se Anglija zaveže, kakor je to običajno, podpreti Francijo v slučaju, da jo napade Nemčija, bo Francija to z veseljem sprejela in bo vodila seveda potem tudi drugo politiko.

Lloyd George je načel torej jako kočljivo, ob enem pa tudi najmerodajnejše vprašanje. Zakaj načenja to vprašanje šele sedaj, ko ni več najvplívnejši mož? Ali ga ni mogel rešiti v dolgih 4 povojnih letih? Če se v resnici tako zavzema za mir, bi se mu kaj lahko posrečilo spraviti svetovno politiko na drugi tir. Toda tudi on išče krivce sedaj, ko nima več moči.

DNE 6. JANUARJA 1923 MORAJO BITI POVSOD VSI NAŠI TOVARIŠI - SOMIŠLJENIKI VPISANI V VOLILNI IMENIK!

Poročila z dežele.

Celje. (Odgovor g. Milanu Čohu, dopisniku »Republikanca« v Maréji vasi.) — Ni sicer vredno odgovarjati na Vaš dopis, katerega ste priobčili v 3. številki »Republikanca« z dne 14. dec. t. l., ampak samo resnici na ljubo in v svrhu pojasnila širši javnosti, ki Vas ne pozna, pišem sledeče: Dne 15. oktobra t. l. sem imel shod v Šmarju pri Jelšah, ki je trajal do 12. ure dopoldne, nakar sem moral kot človek nekaj jesti, ker ob dveh pop. pa je bil napovedan shod za Sodno vas, ki je oddaljena od Šmarja kakih 12 — 15 km. Seveda sem moral vzeti voz, ker se v eni uri pač ne more priti peš iz Šmarja v Sodno vas. Potek shoda v Sodni vasi pa je bil sledeči: Navzočih je bilo kakih 30—35 ljudi, ki so po izjavi g. Hajnška prišli sami prostovoljno na shod *in ni res*, da ste jih Vi pripeljali. Shod je otvoril tov. Anderluh, župan v Šmarju pri Jelšah, z lepim uvodnim nagovorom, v katerem je razložil gibanje NSS v Šmarsko-rogaškem okraju ter orisal kmetski program NSS. Njegov govor so odobrvali vsi navzoči (če Vi ne, je postranska stvar). Nato je podal tov. Anderluh kot predsednik shoda besedo meni. Razložil sem mirno celotni program NSS in politični položaj v naši državi, pri čemer sem seveda moral ožigosati škodljivost Radičeve pasivne politike, kar so uvideli in priznali vsi razun Vas mogoče, zlasti pa še neki hrvaški kmet, ki je doma iz bližnje vasi preko Sotle, ki je Vam in g. Radiču zasolil par grenkih. Nato ste začeli Vi govoriti o SRS in o Radiču itd., a niti pravega programa niste znali ter ste v debati z menoj žalostno pogoreli, tako da so se Vam vsi navzoči, Vaši lastni sosedje, začeli smejeti in Vam klicali, da je bolje, če utihnete. Tov. Anderluh je nato shod zaključil, ker smo se morali takoj odpeljati — ura je bila že pet in vlak odhaja iz Grobelnega ob pol 7. uri. S shodom, kot začetnim shodom, v takozvani zibelki SRS smo bili prav zadovoljni in bomo po želji nekaterih navzočih priredili, čimprej drugi shod. Vse drugo kar pišete o mojem prebdenju itd., pa je neresnica in se bova o tem pogovorila na pristojnem mestu. — Kar se pa tiče Vaše trditve, da sem

(Dalje prih.)

neko žensko nagnal iz pisarne dr. Ogrizka, kjer sem nastavljen, sem se informiral pri g. dr. Novačanu, ki mi je rekel, da je bila to baje Vaša lastna žena, ki je prišla prosit v pisarno, naj bi se čakalo z dražbo proti Vam v zadevi g. Murkota. Sami me silite, da to stvar javno razjasnim. Torej dobro! Vi dobro veste, da sem Vam v zadevi g. Murkota iz kulance in na lastno odgovornost podaljšal trikrat rok za plačilo in čakal z rubežnijo, ker ste rekli, da Vam bo g. Radič posodil denar in da boste plačali. Trikrat pa ste me po domače povedano — potegnili! — Končno sem imel še raditega sitnosti in smo morali predlagati dražbo Vaše posestne polovice. Če sem potem Vaši ženi odreknel nadaljnjo čakanje, oziroma umaknitev dražbenega predloga, se ne spominjam in je mogoče, da sem ga z ozirom na Vaše postopanje odločno odklonil, nikakor pa ne morem verjeti, da bi bil pri tem rabil besede »mars ven«, ker ni to moja navada. — S tem je zame debata po časopisju z Vami končana, nadaljevala pa jo bova pri kr. okrajnem sodišču v Šmarju pri Jelšah. — Celje, dne 20. decembra 1922. — Rudolf Dobovišek, odvetniški kandidat.

Maribor. — **Onečaščenje pokopališča.** Pod tem naslovom prinaša »Slov. gospodar« v 45. št. t. l. name napad, v katerem se v svoji sveti besnosti huduje nad nagovorom, v katerem sem se spomnil na dan Vseh svetnikov na pokopališču svojega rojstnega kraja v vojni padlih tovarišev.

Ne maram se sicer baviti z ljudmi, ki se ponižujejo pod svojo človeško čast, in je tudi škoda papirja za odgovarjanje na klerikalne pamflete, vendar smatram za potrebno, da opozorim vso javnost na to, kako upošteva klerikalizem žrtve svoje politike, one naše drage tovariše, katere so klerikalci tirali v svetovno vojno »za vero, dom, cesarja«.

Po cerkvenih ceremonijah sem počastil v kratkem govoru naše drage, v vojni padle tovariše. Med drugim sem opozarjal na lepe primere po nekaterih krajih, kjer so zgradili tem žrtvam krasne spomenike. Priporočal sem, da bi v ta namen zgradili Šentjakobčani občinsko siromašnico, v kateri bi našli vsi oni reveži, ki se jih na stara leta prevaja iz hleva v hlev, primerno zavetje. Hvaležni, da so preskrbljeni, bi siromaki molili za one, v katerih spomin je zgrajeno njihovo zavetišče. Tako bi bil ta spomenik živ spomin na drage žrtve svetovne vojne in pa širšega pomena, nego so oni, ki so postavljeni po drugih krajih.

Moja žena in jaz sva se odločila pri-spevati za to zgradbo precejšnjo svoto, in sicer eno četrtino vse dedščine, ki pripade moji ženi po smrti njenega očeta Jožefa Roškera, posestnika na Jakobskem dvoru, in sva podprla to potom reverza, ki sva ga poslala v roko osebni, v katero imava zaupanje, da bo to idejo podpirala.

Čujte in strmite! Za ta moj govor in to moje dejanje, se me upa klerikalni »Slovenski slepar« v 45. šte. napasti in mi groziti, da mi bodo Šentjakobčani zrahljali grešne kosti in da sem onečaščal pokopališče. Ne kritizira pa dejanja, ki ga je storil brat dr. Rajzmana, odvetnika v Mariboru, s tem, da je dal Knupleževemu sinu 6 K, kateri jih je vtaknil v moj žep rekoč: »tu imaš šest kron, pa zgradi ubožnico«, čeprav je to dejanje vzbudilo med vsem občinstvom ogorčenje. Toda to je gospodom okrog klerikalnega barbarstva celo všeč.

Z ozirom na ta dogodljaj opozarjam vse, ki pošteno mislijo, zlasti pa vse delavske sloje, ki gotovo ne marajo podpirati takega napada na naše ubožce, naj pokažejo klerikalizmu hrbet za vselej, kakor sem jim ga jaz pokazal. Proč od volkov, ki hodijo v ovčjih oblačilih, da požrjo vaše pravice!

Varujte se klerikalcev! Ti ljudje se javno izražajo, da so proti temu, da bi se ubožcem na stara leta nudil varni kotiček!

Viničarji in poljedelski delavci! Tu imate dovolj jasn dokaz, kako mislijo o krščanski ljubezni do bližnjega ljudje iz Slovenske kmečke zveze. Gorje vam, če si izvolite take krvoloke za svoje poslance. Ti ljudje ne bodo nikdar skrbeli, da bi bili vi kedaj zavarovani zoper bolezen, starost in onemoglost, pač pa vas

bodo vlačili na stara leta iz hleva v hlev, dokler na gnoju ne izdahnete. To je kultura, katero podpira celo naša duhovščina! Vsak Slovenec naj bi se zavedal, da je pokret današnjega jugoslovanskega klerikalizma javen škandal za ves slovenski rod. Vsak si naj šteje v čast in sveto dolžnost, da pomaga delati na to, da se naš pošten slovenski narod čimpreje odkriža te sramote.

Konrad Žnuderl.

Dopis iz ptujskega okraja. — V zadnji številki sem napisal nekaj vrstic, kako izrablja SLS sv. vero v svoje umazane strankarske in politične namene. Ta stranka, ki hoče biti zaščitnica svete vere, je pokazala, koliko ji je do tega, še najbolj s tem, da se je v Ljubljani pri zadnjih občinskih volitvah združila s komunisti, ki so največji brezverci. — Sedaj pred volitvami je poslala po deželi agitacijske letake, s katerimi naznanja, da se poteguje za vse trpeče stanovce. Toda kakor je v Ljubljani izdala sv. vero, tako bo tudi izdala ob prvi ugodni priliki trpeče ljudstvo, če ji bo to služilo v dosego njene politične moči. Kakor je izdala v Ljubljani svoj program s tem, da se je zvezala z boljševiki, tako hoče izdati bogatim veleposestnikom in tovarnarjem ubogo kmečko delovno ljudstvo po deželi. V njenem agitacijskem letaku je toliko farbarije in laži, da vsak priprost človek to takoj uvidi in se moram samo čuditi, kako da se le upa SLS smatrati naše ljudstvo za tako neumno, da ne bi tega takoj uvidelo. Sedaj mi je tudi razumljivo, zakaj se ta stranka tako bori proti šolam; imeti hoče same neuke ljudi, s katerimi bi delala, kar bi hotela. Poglejmo si samo par točk tega letaka. Med drugim pravi: »Slovenska ljudska stranka je proti davkom«. V naslednji točki pa že govori, da se poteguje za trpeče uradnike, železničarje, orožnike, cestarje itd. in zahteva za te večjo plačo in izboljšanje njihovega gmotnega položaja. Dandanes že vsak nepismen človek ve, da se plačujejo davki za to, da država s temi dohodki plačuje svoje uradnike, orožnike, cestarje, da vzdržuje bolnišnice, šole, ceste itd., da se na ta način vzdržujejo občekoristne ustanove ter red in mir v deželi. — Če se hoče torej SLS, kakor to trdi, potegovati za izboljšanje gmotnega položaja teh ljudi, mora na vsak način imeti država večje dohodke. — Ta denar pride v državno blagajno edino potom davkov. Če zahteva torej na eni strani izboljšanje plač javnim nameščencem, izboljšanje cest, razširjenje bolnic itd., na drugi strani pa je proti davkom, s tem jasno kaže, da hoče imeti za norce te trpine. Ravno narobe pa, če se poteguje za večje plače itd., poleg tega pa trdi, da je proti davkom, vodi za nos vse kmečko ljudstvo, ker nekje mora vendar vzeti država denar za priboljške. Davki morajo biti, toda ti naj se razdele pravično na vse državljanse enakomerno, tako da bo plačal bogati tovarnar in veleposestnik več, kakor mali kmet in delavec. To je zahteva narodno socialistične stranke, ki ne pita in vara ljudstva s takimi lažnjivimi letaki. — Zapomnite si to, vi, uradniki, mali kmetje in delavci. — Nadalje se hvali SLS, da je proti kreditu za vojaštvo, katerega je zahteval vojni minister. Takoj par vrstic naprej pa trdi, da zahteva boljše hrano in obleko za vojake. Kje najdete več nesramnosti! Kako naj dobivajo naši vojaki boljše hrano in obleko, če ni denarja za vse to?! Imeti hočejo, a dati ničesar. Zapomnite si vsi tisti, ki ste bili zadnja leta pri vojaki, in ki ste trpeli različna pomanjkanja, da je temu trpljenju kriva edino slovenska ljudska stranka, ki je vedno glasovala proti kreditu za izboljšanje vašega položaja. Sedaj vidi lahko vsak pošten človek, da ta stranka, ki pravi da hoče vsem dobro ne bo pomagala nobenemu, temveč s svojo agitacijo samo slepi ljudstvo in ga vara s prikrivanjem resnice. Tisti pa, ki vara svojega bližnjega na ta ali oni način, ta ni njegov prijatelj, temveč sovražnik, ker ga hoče ogoljufati. Zaradi tega vsi vi mali kmetje, kočarji, obrtniki, duševni in ročni delavci bodisi na deželi ali v mestu, ki si s svojim trudom služite vsakdanji kruh, proč od SLS in pristopite k poštenim, narodno-socialističnim stranki. — Bivši pristaš SLS, sedaj narodni socialista.

Za naše viničarje.

Originalna viničarska pogodba.

Ivan Sekol iz Jarenine je sklenil dne 14. avgusta 1921 s svojim viničarjem doslovno sledečo pogodbo:

1. Viničar Rudolf Repina in Marija mi obljubita vso gorično delo pri koči (to je pri njenem stanovanju) vestno, natančno — ter zmiraj o pravem času narediti. K temu spada rez in vez, dvakratno okopanje cele gorice, tudi stari trs. in mlajšo polovico, to je zadnji del pa 3 krat okopati, za to dobi letno plačilo 100 kron (reci: enstokron) za škropljenje dobi mož 5 K, ona pa 2 kroni, ki bo mu donašala, ter oba na dom za škropljenje 3 l pijače (jabolčnika), tudi k l. kopi 20 l pijače in drugi toliko.

2. Od 15. aprila do 15. oktobra morata 2 hoditi k gospodarju v Gajnik na delo (zajutrj je ob 6. uri), drugače pa ob 7. uri biti na delu. Izvzeta je kositva. O kositvi ima dopolne celo plačilo na dnevno 1 krono plačila, za povrh pa dobi eden sgon še zemlje zraven (z 12 do 14 brazd) ednega, enakega pa dobi itak k goričnemu delu sgona.

3. Pozimi mora mož (20 dnevov napraviti, tukaj pri najem delu — to je drva napraviti in drugo nujno delo, ima tudi eno krono dnevno plačila.

4. Za prvo kop v Gorici dobi tudi eden mecen koruznega zrnja vsako leto; in letos dobi kot nagrado ali likov 20 kron; to je samo za vstop. Ima pa tudi ali dobi drve, krmo vso, kar zraste na tistih dveh posestvih Jareninski vrh in Vukavski dol. Lahko ima in sme imeti — če mu zraste dovolj krme — tudi 2 glavi živine, svinj sme imeti 3 do 5 glav. Jaz mu dostavim v decembru 5 meterskih stotov in še potem 3 meterske stote krme to je mrve in še okoli 4 met. stotov slame, nekaj bele in drugo koruzno za letos pravo silo. Tako pa on tudi pri odhodu nato nima pravice nič krme odpeljati, ker je nič ne dostavi. Vožnja za selitev je prosta; samo z obljubo, da pred tremi leti ne bo se selil — ako pa prej odide, plača 300 kron za voznike.

5. Tudi stelje ima dovolj v lesu, samo sam si jo mora nagnati (oskrbeti). Če se ne bom si dostavil gepla, mora pomagati silje in mlat opraviti, za mlat dobi od meca eno četrtino trtine zamare za eno osebo; za dva pa po dvoje; od vožnje silja ima plačilo. Ako pa ne voli zamare, pa dobi boljše plačilo v mlati (to je dnevno 4 krone). Od prešanja grozdja ima isto plačilo kot po dne (z hrano vred) po noči 2 kroni.

6. Za drva mora vprašati in prositi gospodarja, da mu pokaže, kje in koliko si sme priskrbeti drv, to lahko mora znositi, za drugo mu že oskrbi voznika gospodar. Z gnojem se pa delita, dve tretjini gospodar in drugo pa viničar za se.

Opomba: Ako obrodi sadje mora v prvi vrsti čuvati, da ne stegujejo tuji preveč po njem. Kakor tudi on in njegova družina ga morajo pobirati in shraniti v prešo za pijačo, samo to gnilo se sme pokladati svinjam. Za to skrb dobi potem okoli 50 l jabolčnice, ako ima svojo posodo.

Klerikalne klevete. — V krščanskem »Slov. gospodarju« in pobožni »Straži« najdemo lažnjive vesti naperjene proti g. Konradu Žnuderlu, predsedniku naše organizacije. — Temu nasproti se čutimo dolžne, da tem nesramnim lažnjivcem zavežemo jezik s tem, da jim povemo, da predobro poznamo Žnuderlovo osebo kot skrajno pošteno in ne potrebujemo klerikalne sleparije, koje smo siti do ušes. Ne bomo opisovali dobrot, ki nam jih je Žnuderl izkazal, ker on tega ne mara. Povedati hočemo le, da nam je dobro znano, da je zapustil samostojne le radi zakulisne politike in vednega koketiranja z demokracijo. — Gospodje klerikalci vedite, da bo tudi Vaših ogabnih in lažnjivih klevet prav kmalu konec. Gotovo dobro poznate pregovor, ki pravi: »hudo brijani, da se ne ohrani!« — Zato dobite tudi Vi od nas zaslužen plačilo ob volitvah. — **Viničarji iz Slovenskih gor.**

Iz Slovenskih gor piše viničar:

KDO JE VSEGA KRIV?

Žnuderl je kriv, da se meče viničarje kar sodnijskim potom iz viničarij.

Tako trdijo naši pobožni klerikalci in socialni demokratje, da bi omajali naše organizirane vrste. Da pa si bomo v tem popolnoma na jasnem, hočem brez strankarstva pogledati resnici v oči. Strokovna organizacija viničarjev se je ustanovila radi nesramnega izkoriščevanja viničarskega stanu od strani njihovih delodajalcev, ter ni imela namena uganjati politične gonje. Pred očmi je imela le koristi viničarjev, za svojo gospodarsko in socialno gibanje je izdelala točen program, v katerem se je na vseh shodih javno razpravljalo. Ni nas bilo sram povedati vsakemu v obraz, da je skrajno nepošteno, če plačuje gospodar svojem viničarju 20 krajcarjev, eno krono ali tudi 10 kron dnine (to je do 25 krat več nego pred vojno), dočim je sam dobil za vino po 22 K ali 55 krat več, kot pred vojno. Javno smo govorili, da mora delati viničar pri enkratni kroni 16 dni za kilogram soli, poldrugo leto za srajco, 12 in pol leta za domačo obleko itd. Vse to smo pojasnili na podlagi dnevnih cen, kar ni mogel ovreči noben nasprotnik. — Raznim gospodarjem smo pisali pisma in jih skušali prepričevalno pregovoriti, da bi sami olajšali svojim viničarjem bedni položaj. Pri tem moramo povdariti, da smo morali na ta način intervenirati najprej ravno pri čč. duhovščini, n. pr. v samostanu Admont, Šentpaul in pri našem škofijstvu. To moramo resnici na ljubo povdarjati, ne da bi hoteli koga žaliti. Uspehi teh intervencij so bili neverjetno čudni. Stift Admont je vrgel viničarja Sevška raje sodnijskim potom iz viničarije, kot bi mu plačal 10 K dnine, dve južine in obed. Menihi Sv. Pavla iz Labudске doline so sicer malenkostno zvišali viničarjem plače, ali so jih zato v jesen odslovili, češ da ne marajo viničarjev, ki so stanovsko (nepolitično) organizirani. — Lepa svoboda organiziranja! — Če bi hoteli popisati uspehe drugih pismenih intervencij, bi morali pisati kar cele knjige, in vsaka politična stranka bi se lahko čudila nad soc. grehi svojih pristašev. — Marsikdo se čudi, kako da ni bilo svojčas, ko so imeli socialni demokrati organizirane viničarje »v delavski zvezi« toliko hrupa kot sedaj. Pojasnilo je lahko in kratko: v svoji »delavski« zvezi se niso dosti bavili s socialnim položajem viničarjev, ampak so v njih uganjali raje demagoško volilno agitacijo, češ, če boste volili soc. dem. poslance, boste imeli kmalu svoje lastne viničarije. — Z raznimi obljubami so metali ljudstvu pesek v oči, če pa je bilo treba iti za koga posredovat, so uredili stvar tako, da je bilo v korist gospodarju. — Naša organizacija je njihovo nedelo razkrinkala in zato jo tako sovražijo. — Mi gremo preko teh zagrizenih, političnih hujšakačev naprej in kličemo vsem tovarišem viničarjem: »Odprite oči!«

Tedenske novice.

Zaupnikom NSS!

Volitve v državni zbor so pred vratmi. Nastop NSS mora biti pri teh volitvah kar najbolj sijajen. Radi tega je neobhodno potrebno, da začnemo takoj s pripravami, kajti naš nastop bo sijajen le tedaj, če se bomo za volitve dobro pripravili. Dobra priprava, je že polovična zmaga.

Kaj je treba storiti takoj?

Takoj je treba urediti volilne imenike.

Nujno potrebno je, da zaupniki NSS takoj izvrše tole:

1. Vsaka krajevna organizacija NSS mora imeti do 15. januarja 1923 prepisan volilni imenik za drž. zbor.

2. Vsaka krajevna organizacija NSS mora določiti za vsak kraj (vas) (v mestih za vsak okraj po več) zaupnika, ki ima nalogo skrbeti, da bodo vsi naši somišljeniki iz dotičnih krajev vpisani v imenik in vsi nasprotniki, ki so neopravičeno v imeniku, izbrisani. Zato mora vsak zaupnik imeti **prepis** volilnega imenika svojega kraja. Umevno je tudi, da morata imeti zase pregled vseh volilcev iz cele občine. Le tako je mogoče ugotoviti, v koliko je uradni volilni imenik popoln, oziroma, v koliko ga je treba popraviti

3. Zahtevajte, da se vpiše v volilni imenik vsak naš somišljenik, o katerem mislite, da ima volilno pravico.

Za nas mora biti najvažnejše to, da spravimo v volilni imenik vse naše somišljenike, nasprotno pa, da izbrisemo iz volilnega imenika vse one naše nasprotnike, ki nimajo volilne pravice. Zato moramo vedeti, kdo sme biti v volilnem imeniku, kdo ne, kako lahko zahtevamo vpis oz. izbris kakega volilca, ki ga je župan ali nepravilno izpuštil, ali nepravilno vpisal.

a) **Kdo ima pravico biti vpisan v volilni imenik?** V volilni imenik za državno-zborske volitve smejo biti vpisani vsi moški, ki stanujejo v občini 6 mesecev in imajo volilno pravico

b) **Kdo nima volilne pravice?**

1. Oni, ki so bili obsojeni na ječo, dokler se ne vrnejo v pravice.

2. Oni, ki so v konkurzu.

3. Oni, ki so pod skrbstvom (očetovsko oblastjo, varštvom, kuratelom).

4. Oni, ki so obsojeni na izgubo državljske časti, za čas, dokler traja ta kazen.

c) **Kako je zahtevati popravilo volilnega imenika** (zahtevati vpis ali izbris kakega volilca)?

Zakon pravi: Vsakdo ima pravico volilni imenik pregledati, prepisati, razglasiti in natisniti ter bodisi zase, bodisi za drugega zahtevati njegov popravek.

Popravek volilnega imenika se zahteva pisмено ali ustno pri občinskem uradu ali pri dež. oz. okrožnem sodišču. Vsaki zahtevi za popravilo volilnega imenika je treba priložiti kot dokaz potrebne uradne listine, domovnico, rojstni list, potrdilo občinskega urada o 6 mesečnem bivanju v občini. **Te listine so vse takse in kolka proste in jih mora vsaka oblast v ta namen na zahtevo izstaviti brezplačno v 24 urah.**

Na tako vložene zahteve mora županstvo odgovoriti v petih dneh. Če ne odgovori, se smatra, da je zahtevo zavrnilo. Komur županstvo zahtevo odbije, ali pa, če mu ne odgovori, ima pravico pritožbe na deželno, oz. okrožno sodišče. To se bo dogajalo posebno tam, kjer so županstva nam nasprotna. V teh slučajih ne smemo odnehati, ampak takoj vložiti pritožbo.

Koliko imamo časa, da vse to izvršimo? Dne 21. decembra je bil v skupščini prebran ukaz o novih volitvah. Ta ukaz je bil razglašen 23. decembra. Zakon pa pravi: Ko se razglaši ukaz o volitvah narodnih poslancev, se smejo popravki zahtevati še 15 dni po razglasitvi ukaza. Nobena poznejša zahteva popravka ne vpliva na sestavo volilnega imenika, po katerem se bodo vršile že razpisane volitve. **Torej morajo biti vse reklamacije brezpogojno vložene že do 6. januarja 1923.**

Zaupniki! Prosim Vas, prične takoj, da izvršite pravočasno to veliko, pa silno važno delo. Če bi bila pri zadnjih volitvah NSS bolj pripravljena, bi bilo tudi število naših glasov mnogo, mnogo večje. Znano je, da smo izgubili pri zadnjih volitvah tisoče in tisoče glasov, ker se nismo dovolj brigali za volilne imenike. Brez natančno preiščenega predmeta je vsak večji uspeh nemogoč.

Tovariši! Napravite vsak svojo dolžnost in 18. marca bo zmaga naša! Skličite takoj sestanke ter si razdelite delo!

Novi volilni red.

Pri predstojenih državnozbornih volitvah se bo volilo po popolnoma novem volilnem redu. Ta novi volilni red je silno krivičen, sicer pa od bivše radikalno-demokratske vlade ni bilo pričakovati druge pravice. Novi volilni red hoče manjše stranke pritisniti ob zid in dati vse mandate velikim strankam. Radi tega volilnega reda je dolžnost naših somišljenikov, da se poprimejo z vso silo volilnega dela.

Razdelitev poslaniških mandatov se ne vrši več po količniku in največjih ostankih, temveč sledeče: Skupno število oddanih glasov se deli s številom mandatov, ki se mu prišteje ena. Dobljeni količnik služi kot prvi volilni količnik. Liste, ki nimajo toliko glasov, kakor znaša količnik, pri razdelitvi mandatov ne pridejo v poštev. Z ostalimi listami se vrši obračun na sledeči način: Število glasov, ki jih je dobila posamezna lista, se deli zaporedoma z 1, 2, 3 itd. do številke, ki odgovarja številu mandatov, ki odpadejo na posamezno volilno okrožje oziroma mesto. (Beograd, Zagreb, Ljubljana). Po tako dobljenih največjih številkah se potem razdele mandati posameznim listam.

En primer: Volilno okrožje voli pet poslancev. Oddanih je bilo vsega skupaj 60.000 glasov. Torej $60.000 : 5 + 1 = 10.000$. **Količnik je 10.000.** Rečimo, da je bilo 5 kandidatskih list, na katere je treba razdeliti mandate.

Posamezne liste so dobile n. pr. sledeče število glasov:

A 21.000

21.000 : 1 = 21.000
: 2 = 10.500
: 3 = 7.000
: 4 = 5.250
: 5 = 4.200

B 15.000

15.000 : 1 = 15.000
: 2 = 7.500
: 3 = 5.000
: 4 = 3.750
: 5 = 3.000

C 14.000

14.000 : 1 = 14.000
: 2 = 7.000
: 3 = 4.666
: 4 = 3.500
: 5 = 2.800

D 7.600

E 2.400

Listi D in E ne dobijo nobenega mandata, ker nimata količnika. Mandati se razdele na ostale tri liste tako, da dobijo listi A in B po dva poslance, C pa enega.

Ako je v volilnem okrožju, ki voli 6 ali več poslancev, doseglja količnik samo ena lista, tedaj odpade en mandat na isto listo brez količnika, ki je dobila največ glasov. Ako v volilnem okrožju, ki voli 9 ali več poslancev, dosežeta količnik samo dve listi, potem istotako odpade en mandat na isto listo brez količnika, ki je dobila največ glasov.

Mandati, ki pripadajo kake listi, se dodeli počenši od nosilca liste okrajnim kandidatom po številu v okraju dobljenih glasov in ne po vrsti, kakor so zabeleženi v listi.

Našim naročnikom. Prosimo, da vsi poravnate naročnino vsaj za četrt leta vnaprej, kakor tudi vse zaostanke za l. 1922. Ljubljanske naročnike bo obiskal v začetku januarja naš inkasant. Ravnotako bo pobral naročnino pri onih, ki smo jim vposlali v svrhu naročbe božično številko, katere pa doslej niso vrnili.

Strašna farbarija. (Pod tem naslovom smo dobili od državnega uslužbenca sledeči dopis, ki jasno kaže, kakšno razpoloženje vlada med temi reveži, iz katerih se vlada naravnost norčuje. Prišli so tako daleč, da mislijo le še na — maščevanje, ko so jim vsi upi splavali po vodi. — Take sadove rodi dem. in radikalna državotvornost!) Namesto da bi bil bivši min. Žerjav na shodu v kazini odkrito priznal, da demokratski način za državne nameščence in upokojence, pa je skušal na demokratski način z različnimi frazami dokazovati, zakaj se jim njihova nezmožna beda ne more olajšati. Le nekaj malega, nekaj drobtinice je bilo mogoče izposlovati za drž. nameščence in upokojence, je rekel. Kakor je že »Jutro« večkrat pisalo, je g. minister Žerjav govoril o nekem hudem in dolgotrajnem boju in o nerazumevanju mase glede uradniškega vprašanja. Človek bi počil od smeha! Ali mislite gospodje demokrati, da smo mi javni nameščenci res taki tepci, da ne vemo, da ste to maso, katero nam predstavljate kot oviro za zboljšanje našega položaja, dan na dan seleprišli na najostudnejši način in jo kakor čredo ovac izkoriščali v svoje namene? Masa nima o tem, kar se uganja v parlamentu in pri vladi, niti pojma. Masa ne ve, da prejme en minister na dan iz državne blagajne preko 2000 kron in en poslanec 800 kron, en državni nameščenc oziroma upokojenec pa komaj 50 do 80 kron. Vidite demagogi, z maso lahko napravite, kar hočete. Ko bi bila masa razumna, bi take krivice nikdar ne dopustila. Tudi je bivši minister navajal kot vzrok bede med drž. nameščenci okoliščino, da je Jugoslavija skoro čisto kmetijska država in da so kmetje, osobito srbski, državnim nameščencem protivni. Zopet bi človek počil od smeha. Kmetje, in še posebej srbski, so vsaki vladi, pa naj bo že katerakoli hoče, popolnoma vdani in se za prejemke drž. nameščencev sploh ne brigajo. Če so pa tisti poslanci, ki so jih kmetje poslali v parlament, akoravno nimajo žuljavih rok — drž. nameščencem protivni, potem so to izdajalci svojih volilcev in države, kajti oni samim sebi, ministrom in drugim visokim državnim činiteljem pri-

voščijo dobro življenje, kar gre brez vsakega »hudega in dolgotrajnega« boja, a nižje državne uslužbence pustijo lakote giniti in v nagoti, kar prav gotovo ni namen volilcev ne ene ne druge stranke. — Medtem ko vsem drugim slojem ljudstva v državi dobro gre, so državni uslužbenki in upokojenci danes uničeni in to ne po volji ljudstva, ampak po volji koruptnih ministrov in poslancev. Bo prišel čas obračuna, kakor je prišel na Grškem in v Bolgariji. Takrat bo nam obrazložil tudi bivši g. minister za socialno politiko, kakšne pojme ima pravzaprav o socialni politiki. Ves parlament, izvzemši opozicijo, z vlado vred na zatožno klop, to mora biti prva naloga novega ljudskega zastopstva! Če se pomisli, da se gre tu za uničenje najzobraznejšega dela državljanov, ne bo nobena kazen previsoka. V prvi vrsti bi incli obtoženci drž. uslužbenstvu poravnati vso škodo, ki jo je utrpelo. Izgovor, da država ni imela para, ne drži, ker imamo poleg drugih dokazov tudi tega, da se pustijo ministri in poslanci od iste države sijajno plačati.

Pravica združevanja delavcev. Se vedno se najdejo podjetniki, ki črno gledajo svoje delavce, če se skušajo organizirati in še se najdejo delavci, ki se ne upajo pristopiti tej ali oni organizaciji iz strahu pred gospodarji. Vsem tem citiramo tu § 35. zakona o zaščiti delavcev, ki pravi: »Pomožno osebje (delavci), ki dela v podjetjih, navedenih v § 1. tega zakona, se sme združevati v specialna društva za zaščito svojih ekonomskih, kulturnih in moralnih interesov. Ta društva sme ustanavljati pomožno osebje (delavci) po poklicih ali brez ozira na poklice; istotako jih sme združevati v krajevne in oblastne zveze. Včlanjeno v ta društva sme biti samo pomožno osebje (delavci), ki je zaposleno v podjetjih, navedenih v § 1. tega zakona, brez ozira na spol in starost.« Tako govori zakon. Vsak delavec se torej sme organizirati in najde v Narodno-socialni zvezi močno in dobro organizacijo, tej naj se pridruži! — Delavci, organizirajte se vsi brez izjeme!

Oblast nad oblastjo. Ta naslov smo morali zapisati, ker res obstoja oblast nad oblastjo. V Sloveniji, smo mislili doslej, da je pokrajinski namestnik predstavnik državne oblasti, a žal smo se zmotili. Imamo glavo, ki je nad pokrajinskim namestnikom. Je pa to državni nadzornik inženir Guzelj v Sevnici. Ta oblastni človek je spravljal pred letom in pol ob kruh P...a, poštenega in vestnega delavca v tovarni kopit. Ker je ta odpust krivičen, dokazala je to uradna preiskava na licu mesta, so bile napravljene neštete vloge in osebne intervencije pri vseh mogočih uradih, tudi pri samemu gospodu pokrajinskemu namestniku. Gospod pokrajinski namestnik je spoznal krivico in dal nalog, naj se odpuščenega delavca zopet sprejme v delo. Ali glejte čuda. G. inž. Guzelj je razveljavil nalog pokraj. uprave in kategorično izjavil, da P...a ne sprejme. To je bilo sporočeno na pristojno mesto, ki je korak oblastnega g. Guzelja vzelo molče na znanje in s tem priznalo, da imamo v Sloveniji še nekoga, ki je višji od pokrajinskega namestnika. Ubogi delavci, ki se imate odslej obračati na najvišjo oblast, na bivšega k. u. k. obersta g. inž. Guzelja. — Pričakujemo, da se naša dva poslanceva informirata v Beogradu, če je res dovoljeno, da si gotovi ljudje prisvajajo večje pravice, kot jim gredo. G. pokrajinskega namestnika pa javno vprašamo, če res dopušča, da sme državni nadzornik samolastno razveljavljati ukrepe pokrajinske uprave. O tem poglavju izpregovorimo še kasneje ter objavimo, če treba, tozadavne spise. Šikan gotovih gospodov je bilo dovolj in čas je, da se jih odstavi ali pa pošlje v zasluženi — pokoj.

Avtomobil SI 100. Na vseh cestah, v vseh delih mesta, ob vsaki uri šviga v oblake prahu zavil luksuzni avtomobil SI 100. Ustavlja se za hipec pred kinom, gledališčem, kavarno, privatnim stanovanjem, pred restavracijo in — zopet oddrži, da se zopet pomudi za nekaj trenutkov tuhtam. Avtomobil SI 100 je v Ljubljani najbolj zaposleni »Avtotaks« brez takse. Pravijo, da je imel svoj čas neki avto naše pokrajinske uprave to številko. Če jo ima še, bi bilo pač umestno, da se kdo od pokrajinske uprave malo pobriga za to, da se ne bodo vozile na javne stroške gotove privatne osebe »švarc«.

Kaj se dogaja na naši državni železnici? Neki potnik nam piše sledeče: Pred kratkim se peljem po opravljeni na Do-

lenjsko. Vstopim v oni del vlaka, ki je namenjen proti Karlovcu. Voz ni bil kurjen. Tolazim se s tem, da dobimo pare med vozniko. Toda bridko sem se zmotil. Zmrzali smo vsi do Grosuplja in sicer zakaj? Med »kočevca« in »dolenca« je bil vklopljen salonski voz z neko lovsko družbo. Da bi je ja ne zeblo, so zaprli paro za salonskim vozom, tako da so morali zmrzovati vsi potniki v zadnji polovici vlaka. — Kjes razveseljive demokrasko-radikalne razmere!

Oporoka rajnega ministra dr. Žerjava. — Za slovo in v spomin svojega ministrovanja ter svoje posebne naktongenosti je odredil minister dr. Žerjav, da se prodaja državnim nameščencem določeni sladkor s Kristanovega veleposestva Belja po — dnevnih cenah, če placajo reflektantni sladkor, ki ga bodo dobili bogvekdaj, vnaprej. — Pa je vse mislilo, da dobe drž. nameščenci sladkor trošarine prosto! Samo, da jih kdo »farba«, pa so ljudje zadovoljni!

Teror mladinov. — Danes govorimo lahko nekoliko jasneje. Povemo čisto resnico, ako zapišemo trditev, da so pri volitvah v Ljubljani »Jutrovci« od dobljenih 1800 glasov terorizirali in podkupili nad 1600 glasov. Za vse naše trditve imamo dokaze. Vršil se je najhujši teror in ogabno podkupovanje, ki mu je marsikak revež, ki so ga režimovci pahnili v revščino in obup, nasedel. Da, mladini so izrabili delavsko in uradniško revščino. — Za teroriziranje pa so vpregli celo državne policijske organe. Danes lahko priberjemo, kako je znani policijski organ prišel vršiti v neko volilno pisarno svojo službo, kako je partizansko nastopal ter nekaj hotel zapisati, kar nikdar ni slišal. O postopanju tega gospoda v ostalem bomo še govorili ter si ga na drugi strani dobro zapomnili.

Prejeli smo in priobčujemo: Policijska direkcija v Ljubljani. St. 1414-2-preds. Ljubljana, dne 11. decembra 1922. Ugledelemu uredništvu »Nove Pravde« v Ljubljani. — Vsled dopisa komande Dravske divizijske oblasti se naprošate, da blagovolite objaviti v Vašem cenjenem listu sledeči apel na občinstvo: »V interesu vzdrževanja reda in discipline v vojski so oficirji in vsi vojaški predpostavljenei obvezni, svoje službene dolžnosti izvajati ne samo v službi in v vojašnicah, temveč tudi izven službe in vojašnic, ter v vsakem pojedinem slučaju kršenja discipline in ugleda naše vojske od strani vojaških oseb tudi na cesti in v javnih prostorih brez odloga nastopati proti krivcem. Dogodilo se je v poslednjem času večkrat, da so oficirji pojedine vojake na cesti zaustavili — bodisi radi nepozdravljenja, nedostojnega obnašanja, nepredpisane ali raztrgane obleke ali iz kakršnihkoli razlogov — in da so se ob takšnih prilikah nepoklicane civilne osebe zgražale nad tem in skušale na licu mesta v prilog zaustavljene intervenirati, otežkujoč predpostavljenei izvršitev njegove službene dolžnosti in spravljajoč ga v zelo neprijeten položaj. Da bi se slični neljubi dogodki tako v interesu ugleda naše armade kakor tudi v interesu občinstva samega v bodoče enkrat za vselej preprečili, da se naj vzdrži vsakega umešavanja v vojaške službene posle in da naj vojaške funkcionarje ne ovira pri izvajanju njih službenih pravic in dolžnosti, ker z gori opisanim vedenjem samo pomaga našim notranjim sovražnikom in destruktivnim elementom rušiti red in disciplino v vojski ter paralizirati trudapolno in nad vse uspešno delo poklicanih vojaških predpostavljenei.« — Policijski direktor: Gustin.

Razpis volitev v narodno skupščino. Zadnja številka »Uradnega lista« prinaša razglas pokrajinske uprave za Slovenijo o volitvah v narodno skupščino. Petnajstodnevni reklamacijski rok v smislu člena 12 zakona o volitvah v narodno skupščino konča 6. januarja 1923. Vsaka po tem roku, t. j. po 6. januarju 1923 vložena reklamacija ne more več vplivati na sestavo volilnega imenika.

Umor pri Fužinah pod Ljubljano. Na praznik sv. Štefana zvečer so našli na polju blizu Fužin ležati v krvi vojaka Pečarja Franca iz Studenca, ki je prišel za božične praznike domov na dopust. Bil je večkrat zaboden v prsa. Prepeljali so ga takoj v ljubljansko vojaško bolnico, kjer je pa še isti večer na iskrvavljenju umrl. Orožniki in policija so uvedli energične poizvedbe za morilcem ter že odvedli v zapor dva osumljenca, ki sta bila zadnja skupaj z umorjenim Pečarjem. Preiskava bo doznala, kdo je pravi morilec.

Priporočamo modni salon Kristine Stadler, Ljubljana, Sv. Petra cesta 23-I (glej današnji oglas)!

Atentat z bombami. V Trstu je 22. decembra t. l. bivši fašisti Mario Blassich, katerega so fašisti izključili iz svoje čedne družbe, vrigel bombo na fašistovsko patroljo. Vsled eksplozije je bilo 25 ljudi več ali manj ranjenih. Med ranjenci so večinoma ljudje, ki so se slučajno nahajali v bližini kraja, kjer se je izvršil atentat.

Suspendiranje zagrebškega železniškega ravnatelja Franiča. Dne 2. t. m. je bil suspendiran Leopold Franič, ravnatelj zagrebške železn. direkcije. Preiskava, ki jo vodi član zagrebškega stola sedmorice, Lucarič, je dognala za državo milijonsko škodo. Pri direkciji je baje obstojal »črni kabinet«, katerega člani so bili poleg Franiča še podravnatelj Klodič, dr. Marković in ekonom Dobronič. Natančnejša poročila obljublja »Pokret« v kratkem.

V božičnih dnevih je umrl v Langenschwalbachu znani asirijolog dr. Friderik Delitzsch v starosti 72 let. Njegovo ime je zaslovelo pred 20 leti radi knjige »Bibel und Babel«, v kateri je poljudno razložil odnose med asirsko-babilonsko kulturo in sv. pismom. Poleg tega je spisal večje število strokovno znanstvenih spisov, ki so mu v znanstvenem svetu pripomogli do splošnega priznanja. Tudi njegov študij o klinopisih je prinesel vedi obilo sadov.

Tujski promet v Sloveniji je bil v letu 1922 v naših kopalniških in zdraviliških zelo ugoden. Po podatkih, ki jih je prejela Zveza za tujski promet, je bilo letos na Bledu 5692 gostov, in sicer iz naše države 4700, iz Češkoslovaške 460, iz Italije 183, iz Avstrije 153, iz Francije 61, iz Rusije 19, iz Nemčije 19, iz Anglije 18, iz Amerike 15, iz Holandije 11. Poleg teh izkazuje statistika blejskih tujcev tudi 3 goste iz Kitajske, 9 iz Egipta in 1 celo iz Avstralije. Glede tujškega prometa sledi Bledu državno zdravilišče in kopalnišče v Rogški Slatini, katero je v tekočem letu posetilo 4662 gostov, med katerimi je bilo 4372 jugoslovanskih državljanov. Od drugih držav zavzemajo prvo mesto gostje iz Italije s številom 112, tem sledi Avstrija z 80 gosti, Ogrska z 29, Grčija z 12, Češkoslovaška z 11, Nemčija z 11, Amerika z 8 in Azija s 4 gosti. Tretje mesto zavzema žensko zdravilišče Dobrna pri Celju z 1265 gosti. Tudi kopalnišče Rimske Toplice ima letos zaznamovati lep tujski promet z 820 gosti, od katerih je bilo 815 naših državljanov. Zdravilišče Slatina-Radenci je posetilo letos 306 gostov, po večini naših državljanov. Iz kopalnišča Topolščica in naših Dolenjskih Toplic doslej še niso prispeli podatki o letošnjem tujskem prometu. Vsekakor pa nam navedene številke pričajo o lepem razvoju tujškega prometa v slovenskih kopalniških in zdraviliških in njega važnosti za naše narodno gospodarstvo.

Žemlja — 20 vinarjev. Od 11. decembra 1922 stane na Češkem ena žemlja 20 vinarjev. Bog ve, bomo li tudi mi doživeli enkrat take cene?

Beg bankirja. Iz Pavije na Italijanskem je pred božičnimi prazniki pobegnil lastnik banke Bonconi, ki je napravil nad 12 milijonov goljufovih dolgov.

V poročni postelji okraden. »Liberte« iz Marseille javlja: Nekemu nemškemu hotelirju je ukradla njegova mlada žena v noči po poroki listnico z vsebino 150.000 frankov v zlatu in vrednostnih papirjih. Nato je ubežala in je do sedaj še niso dobili.

Statistika o brezzičnih postajah. — Na celem svetu je 52 večjih brezzičnih postaj in sicer 12 v Zedinjenih državah, 5 na Francoskem, 4 na Angleškem, 3 v Nemčiji, po 2 v Italiji, Kini, na Japonskem, na Havajskih otokih in Panami, po 1 na Norveškem, Švedskem, v Rusiji, na Nizozemskem, v Mehiki in na Javi. Afrika jih ima 5 in Avstralija 4. Malih postaj je bilo koncem leta 1921 po štetju bernskega internacionalnega poštnege urada 14.821 proti 13.694 v letu 1920. Od teh jih je bilo na vojnih ladjah 13.504. Za splošen promet jih je bilo na razpolago 12.377, za omejen javen promet pa 195, za uradno uporabo 1011, za privatno 496 in za posebne namene 114.

Morilna justica v Moskvi. Revolucionarnemu sodnemu dvoru v Moskvi — imenovanem »čeka« — predseduje sedanji minister notranjih zadev Teršinski. Ta predsednik in minister, ki ga nazivljejo »rdečega papeža«, je najgrozovitejši človek, kar jih ima zaznamovati ruska revolucija. Po poročilih, ki jih je prejel angleški list »Daily Mail« od svojega moskovskega poročevalca,

je doseglo število smrtnih obsodb, ki jih je izrekla zloglasna čeka od leta 1917 naprej, nič manj kot 1.766.168 slučajev. Te številke so dovolj jasen dokaz krvoločnosti in nasilja, s katerimi strahujejo sovjetski voditelji ubogi in brezpravni ruski narod, dokazujejo pa tudi, da stoji ves ruski boljševizem na zelo slabih nogah, ker se more vzdrževati edinele z nasilnimi sredstvi.

Katastrofalen potres na Novi Zelandiji je na božični večer porušil več krajev. — Človeških žrtev je več tisoč.

Povodnji na Francoskem. V Franciji že nad 3 tedne neprestano lije z neba, vsled česar so reke zelo narasle in prestopile bregove. Okolica Verduna in Chalona sta popolnoma pod vodo.

Ženitne ponudbe. Kot je našim čitateljem znano, je pred ne dolгим časom ubežal turški sultan iz Carigrada, ne da bi vzel s sabo tudi stanovanke svojega harema. Sedanji kemalistični carigradski guverner pa hoče sultanovim slamnatim vdovicam dobiti ženine. Lepotice, ki jih je pustil ubežli sultan v svojem haremu, so stare od 17 do 35 let, so po poklicu »brezposelne« in tudi brez premoženja. Z oddajo sultanovih ostankov pa ima guverner malo sreče, ker se je do sedaj oglasilo prav malo zakona željnih mladeničev.

Velik nasprotnik lepega spola je vsekakor ameriški inženier A. B. Seej. K njemu je namreč pred kratkim prišla deputacija in ga prosila za prispevek za zgradbo visoke deklinše šole. Gospod Seej pa nele da je odpravil deputacijo brez prispevka, remveč je naslednjega dne celo priobčil v listih izjavo, da za take ženske šole nič ne prispeva, ker se ženske na visokih šolah ne izobrazujejo v znanstvu, pač pa v koketiranju in raznih modnih neumnostih. Njegova izjava je vzbudila med ženskim svetom mnogo razburjenja. Na cesti se je pa komaj ubranil, da ga dekleta radi njegove izjave niso javno preteple.

Stroga obsodba. Londonsko sodišče je imelo pretekli teden zanimivo obravnavo. Izid obravnave je bila smrtna obsodba poročenega pekoveškega pomočnika Edvarda Seymonda. Imenovan je imel namreč ljubavno razmerje s hčerko svojega delodajalca, ki ni ostalo brez posledic. Da se izogneta neprijetnemu položaju, sta sklenila, da gresta skupaj v smrt. Vrgla sta se pod brzovlak. Deklica je bila takoj mrtva, njemu je pa vlak odtrgal obe nogi. Ko je okreval, so ga privedli pred sodni dvor, kjer je bil po angleškem zakonu obsojen na smrt. Njegov zagovornik upa, da mu izposluje pomiloščenje.

Iz velikega mesta. Praško sodišče je ločilo te dni tri zakone. Vsi trije slučajji so zanimivi ali pa tudi dolgočasni, kakor ravno sodi o njih: prijatelj ali neprijatelj zakonskega stanu.

Inserat: Iščem znanstva z lepo mlado damo... Javi se lepa dama, žena visokega bančnega uradnika. Seznanita se osebno in sestajata v elegantni privatni sobi. Njen mož zve o njeni nezvestobi. Nekega popoldneva se prikaže v spremstvu policijskega stražnika in treh prijateljev v elegantni privatni sobi. »Odprite, odprite!« Vrata se odpro. Mož vidi svojo ženo kot Ežo. Tuji gospod si je ravno odvezoval trak za brke. Stvar pride pred sodnijo. Ženi se dokaže, da je zapustila moža (eno celo noč je ni bilo domov) in prelomila zakon. Zakon je bil ločen po krivdi žene.

Trgovski potnik, štiri leta poročen, postane žrtev današnje gospodarske krize. Ne zasluži nič. Kljub temu pa igra karte in pije. Žena ga vpraša: »Ali ni upanja, da boš kaj zaslužil?« »Ne.« »Potem ne smeš več pri meni stanovati.« Zapusti torej ženo in stanovanje in se preseli k mladi, veseli vdovi. Njegova žena ga toži, da jo je zapustil, da ne skrbi zanjo. Zakon je bil ločen sporazumno.

38 letna modistinja je ravnokar omožila svojo edino hčerko. Modistinja je zelo pridna, trgovina gre izborna. Sedaj, ko hčerke ni več doma, se briga mati še samo za trgovino. Oče pa je nezadovoljen. Boli ga, da ga ženka zanemarija, zanemarija tudi tedaj, ko je trgovina že zaprta in si človek lahko kaj boljšega privoščil. Prosi jo: »Glej, ne bodi vendar taka!« Toda mamica se nočejo podati. »Veseli se z našo Klaro, ki se je srečno omožila, toda...« Ne! Mož je zahteval ločitev zakona ter navedel važen vzrok, ki ga je sodišče uvaževalo. Zakon je bil ločen po krivdi žene. To ni iz čitanke za ljudske šole. Dunaški »Tag« pripoveduje sledeči dogodek

iz življenja angleškega prestolonaslednika: Nekega dne povabi prinčev stari oče, kralj Edvard, nekega visokega državnika na obed. Izjemoma je smel biti navzoč pri obedu tudi mali princ. Bilo je poletni in obedovali so na vrtu. Kralj ravno nekaj pripoveduje, ko ga prekine deček in reče: »Stari oče, nekaj bi ti rad povedal.« — Kralj mu jezen odvrne: »Mali dečki morajo biti tihi!« Ko nato kralj svoj pogovor konča, se obrne k vnuku: »Tako, sedaj pa povej, kar si hotel reči.« »O, ni več potrebno,« odgovori mali princ, »hotel sem te le opomniti, da lazi po tvojem krožniku gosjenica. Sedaj si jo že snedel.«

Za smeh in kratek čas.

Gost: »Natakar plačam!«

Natakar: »Prosim, kaj ste imeli?«

Gost: »To ve pač samo ljubi bog! Naročil sem hašé.«

Brat sestri: »Ti, če bi ne bil tu v sobi, bi te bil stric Mirko gotovo že poljubil.«

Sestra: »Predrzni paglavec, takoj se mi poberi iz sobe!«

Pri jaslicah. Ded vnuku: »Kje je bilo rojeno božje dete?«

Vnuk: »V stanovanju za silo.«

Kuharska umetnost: »Kar sva skupaj, sem kuhala samo za tebe, in vendar nimam ničesar od tega!«

»Jaz pa in sicer: kronične bolečine v želodcu!«

Jedernato. Zet: »In kako je z doto?«

Tast: »Za doto bo treba še počakati!«

Zet: »Lepa hvala, hči naj tudi čaka!«

Na sveti večer poprosi berač gospoda Starina za milodar. Poln sočutja mu odgovori: »Preskrbim vam delo.« Nato odvrne očitajoče berač: »Ali, gospod, kako morete biti na sveti večer tako trdosrdni!«

Kaj je zakon? — »Večna zveza, ki jo človek vsak dan enkrat pretrga.«

Naša mladina.

Naloga narodno-socialističnega dijaštva.

Govor tov. akademika Petroviča v Beogradu.

Predsednik akademskega kluba narodno - socialistične omladine v Beogradu, tov. M. Petrovič je na I. konferenci beograjske akademske omladine imel govor, v katerem je razložil stališče akademikov do narodno-socialistične stranke. Med drugim je povdarjal, da si je nadel novoustanovljeni klub nalogo, seznaniti akademsko omladino s programom in delom narodno-socialistične stranke tako v Jugoslaviji kakor tudi v inozemstvu, predvsem na Čehoslovaškem. Nadaljeval je: »Narodno - socialistična stranka, ki se je nedavno ustanovila v Beogradu, si je v smislu dela narodno - socialistične stranke drugod stavila nalogo, organizirati vse delovne stanove v svrhu zaščite njihovih ekonomskih in političnih pravic. Najprej se je obrnila na akademsko omladino, dobrovedoča, da bo slednja kakor dosedaj tudi zanaprej dajala iz svoje sredine narodu voditelje, ki bodo pravično in z vso požrtvovalnostjo

in ljubeznjivo branili ekonomsko-politične pravice naroda, iz katerih vrst je izšla tudi akademska omladina. Po tej veliki svetovni vojni so vse politične stranke namenoma ali nenamenoma zanemarjale najvažnejše točke svojih nalog, ki so si jih postavile ob svojem postanku ter so z varljivimi obljubami izpopolnjevale praznoto svojih programov. Na ta način so ignorirale kulturno prosvetljenost pri zapostavljenih in brezpravnih slojih naroda, medtem ko si je narodno-socialistična stranka postavila predvsem nalogo, da potom vsestranskega dela, posebno na prosvetnem polju, onemogoči izkoriščanje zatiranih in brezpravnih slojev, t. j. da zaščiti njihova prava. Postavila si je tudi to nalogo, ki so jo druge socialistične stranke zanemarjale, da privede v eno kolo vse ročno in duševno delavstvo, kajti naša država in naš narod bo sta le na ta način postala ekonomsko-politično močna in tako postala tudi jaka celota doma kakor v tujini.

Akademska omladina v Beogradu hoče narodno-socialistično stranko v njenih stremljenjih vsestransko podpirati in se pripravljati na svojo bodočo nalogo v stranki. V ta namen bo stopila v stike z akademiki na zagrebški in ljubljanski univerzi, kakor tudi z akademiki v Pragi. Tudi bo njena najbližja naloga, da ustanovi klube narodno-socialističnih akademikov na fakultetah v Subotici in v Skoplju.«

Govor tovariša Petroviča je bil sprejet z velikim odobravanjem.

Gospodarstvo.

Koliko je vredna naša krona?

	Ta teden.	Prejšnji teden.
1 švic. frank stane	71.24 K	57.80 K
1 franc. frank stane	27.60 »	21.92 »
1 laška lira stane	19.04 »	15.13 »
1 češka krona stane	11.84 »	9.14 »
1 nemška marka stane	0.06 »	0.07 »
1 poljska marka stane	0.02 »	0.02 »
100 avstr. kron stane	0.54 »	0.56 »
1 ogrska krona stane	0.16 »	0.16 »
1 bolgarski lev stane	2.64 »	2.00 »
1 romunski lej stane	2.21 »	2.16 »
1 dolar stane	370.—	302.—
1 angleški funt stane	1732.—	1390.—

Razpredelnico čitajte tako: Ako hočete kupiti 1 dolar, morate dati zanj ta teden 370 jugoslovanskih kron. Prejšnji teden pa je stal 302 jug. kroni.

Izgleda, kakor da bi bila krona tudi ta teden močno padla. V resnici pa temu ni tako, ampak je le novi finančni minister odpravil naredbo, ki jo je vpeljal ženijalni Plavšič in ki je imela nalogo, da umetno tlači vrednost tujega denarja na naših borzah. Ker je, kakor že omenjeno, ta naredba padla, je dobil ta teden tuji denar na naših borzah svojo pravo vrednost.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Tovarišu Jožetu F. Faletichu 1141 E. 60 th St. Cleveland Ohio U. S. A. se prav prisrčno zahvalujemo za božično in novoletno voščilo. Istotako želimo tudi mi cenjenemu tovarišu in vsem svojim rojakom v daljni Ameriki kar najsrečnejše novo leto!

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Dragotin Kosem, Ljubljana.

Veselo, srečno novo leto!

JOSIP OLUP

gostilna „Pod Trančo“
LJUBLJANA.

Veselo, srečno novo leto!

Anton Kajfež

gostilna v Ljubljani.

Veselo, srečno novo leto!

JAKOB ZALAZNIK

slaščičarna, kavarna in pekarna
LJUBLJANA.

Veselo, srečno novo leto!

Alojz Šinigoj

trgovina z mešanim blagom
in delikatesami v Ljubljani.

Srečno in veselo NOVO LETO

Joško Müller

Prešernova klet, Kranj.

Drogerija A. KANC

LJUBLJANA, Židovska ulica št. 1

želi srečno novo leto.

Srečno in veselo novo leto

vsem cenj. gostom in prijateljem

Anton in Terezija Tonejc

kavarna

„EVROPA“, Ljubljana.

Srečno in veselo NOVO LETO

Ignacij „ŽARGI“ pri „Nizki ceni“
LJUBLJANA, Sv. Petra cestaSrečno in veselo
novo leto

vsem cenj. gostom in prijateljem

Josipina in Josip Križ

gostilna

Sp. Šiška, Celovška cesta.

Srečno in veselo NOVO LETO

vsem cenj. gostom želi

gostilna pri „Figovcu“

LJUBLJANA, Dunajska cesta.

Nad vse srečno
NOVO LETOželi svojim cenjenim gostom,
prijateljem in znancem

gostilna „Pri tičku“

Vinko Magister

LJUBLJANA, Strma pot štef. 8, na hribčku.

Srečno in veselo novo leto!

vsem cenjenim gostom,
znancem in prijateljem
želi**M. DOLNIČAR**

restavrater.

**Glavni kolodvor,
Ljubljana.**SREČNO IN VESELO
NOVO LETOVSEM CENJENIM ODJEMALCEM
IN PRIJATELJEM**BOLAFIO SINOVI**VELETRGOVINA Z VINOM
LJUBLJANA.Srečno in veselo
novo leto!**Franc Parkelj**zavod za plakatiranje, čiščenje
stanovanj in oken.

Ljubljana, Šelenburgova ul. 6.

Srečno in veselo novo leto

vsem cenj. gostom in prijateljem

Alaš in Terezija Zalaznik

(restavracija „Slon“).

SREČNO IN VESELO NOVO LETO

želi svem cenjenim gostom in prijateljem

Jakob Vospernik,

kavarna v Ljubljani, Starl trg.

Srečno in veselo novo leto

vsem cenjenim gostom in prijateljem

MARIJA ISLAKER

kavarna „Merkur“ Ljubljana.

A. KASSIG, Ljubljana

Židovska ulica

želi srečno novo leto.

SREČNO in VESELO
NOVO LETO

VSEM CENJ. ODJEMALCEM

TRGOVINA S PAPIRJEM

IVAN BONAČ

LJUBLJANA,

ŠELENBURGOVA ULICA.

SREČNO IN VESELO
NOVO LETO

vsem cenj. odjemalcem in prijateljem

konfekcijska trgovina

J. MAČEK, LJUBLJANA

ALEKSANDROVA CESTA.

Srečno in veselo novo leto

želi vsem svojim gostom in prijateljem

ANTONIJA MRAK

gostilničarka, Ljubljana, Rimske cesta.

Srečno in veselo novo leto želi

IVAN PAKIŽ

trgovina z urami, zlatino in srebrnino

Ljubljana, Starl trg 20.

Srečno in veselo
novo leto**JEAN SCHREY**

nasl. Jakob Kavčič

parna pekarna

Ljubljana, Gradišče 5.

Srečno in veselo NOVO LETO

želi

LESKOVIC & MEDEN, Ljubljana.

SREČNO IN VESELO NOVO LETO

želim vsem mojim cenj. tovarišem in naročnikom

TOINE MALGAJstavbeni, pohištveni pleskar in ličar
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica št. 10.

Srečno in veselo novo leto

ALOJZ SMOLE

kemični izdelek „Blisk“

Šmarje-Sap.

Srečno in veselo novo leto

želi vsem c. gostom in prijateljem

JOSIP IN ELA CARL

„Narodna kavarna“, Ljubljana.

SREČNO IN VESELO
NOVO LETO
VSEM CENJ. GOSTOM
IN PRIJATELJEM

A. SCHMIDT

RESTAVRACIJA PRI
„ROŽI“, LJUBLJANA.

Srečno in veselo novo leto

J. Fondelikatesna trgovina, Ljubljana
Stari trg.Srečno in veselo novo leto želi
svojim cenjenim gostom RESTAVRACIJA
„Zlatorog“ Ivan Ročevar.

Srečno in veselo novo leto

Viktor Trapečar

zavod za snaženje oken in stanovanj

Ljubljana, Gradišče 10.

Priporoča se
trgovina**LUDOVIK PETEK, Celje**
Cankarjeva cesta št. 4za nakup špecerijskega in kolonijalnega blaga ter deželnih pridelkov.
Postrežba točna!
Solidne cene!**ŠTEFAN FERANT, urar, CELJE,**

Dečkov trg 3, nasproti Narodnega doma

priporoča svojo zalogo ur, verižic, prstanov, stenskih ur in budilk.
Sprejema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in dela.**„Pri Kmetu“ Anton Fazarinc, Celje,**
Kralja Petra cesta 27.

Trgovina s špecerijo, kolonijalnim blagom, semeni in dež. pridelki.

KARL LOIBNER Trgovina špecerijskega in delikatesnega blaga pri „Zvonu“
CELJE, KRALJA PETRA CESTA 17

se priporoča cenjenemu občinstvu.

Zlatnino in srebrnino, kakor ure vseh vrst

po najsolidnejših cenah ima v zalogi

Gospoška ulica 14 **R. Atmoslechner, Celje** Gospoška ulica 14

Vsa popravila sa izvršujejo točno in najceneje!

Srečno in veselo NOVO LETO
želi vsem svojim odjemalcem
tvrdka
IV. JAX in SIN
Ljubljana, Gosposvetska cesta 2.

Svečarna J. Kopač & Co.,
LJUBLJANA
želi vsem cenj. odjemalcem
prijetno „NOVO LETO“!

**Srečno in veselo -
- - - - - novo leto**
Jugoslovanski kreditni zavod
v Ljubljani
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

SREČNO IN VESELO
NOVO LETO
M. TIČAR
PAPIRINA TRGOVINA
LJUBLJANA,
ŠELENBURGOVA ULICA.

Srečno in veselo novo leto
vsem cenj. gostom
ANA PUA, gostilničarka
Ljubljana, Sv. Petra cesta.

SREČNO IN VESELO NOVO LETO
vsem cenj. gostom
hotel „TRATNIK“
Ljubljana, Sv. Petra cesta.

Srečno in veselo
novo leto!
vsem cenjenim naročnikom,
znancem in prijateljem
JOSIP JUG
stavbeni in pohoštveni pleskar
in ličar.
Ljubljana.

Srečno in veselo novo leto
vsem cenj. odjemalcem želi
**pivovarna
„UNION“**
Ljubljana, Sp. Šiška.

Srečno in veselo . . . . .
. . . . . novo leto
vsem cenjenim gostom in prijateljem
J. Korošec
hotel in restavracija „Lojd“
Ljubljana, Sv. Petra cesta.

Srečno in veselo NOVO LETO
vsem cenj. odjemalcem in naročnikom
Ed. Škopek, urar
Ljubljana, Mestni trg št. 8.

Srečno in veselo novo leto
„OBNOVA“
gradbena družba z o. z. v Ljubljani.

Srečno,
veselo
novo leto!

Carinsko-posredniški
in špecerijski bureau
„GROM“
LJUBLJANA
Kolodvorska ulica št. 41
Podružnice:
Maribor : Jesenice : Bohinjska
Bistrica : Rakek

JAKOB PAJK, CELJE,
Gosposka ulica št. 6.
Elektrotehnično podjetje.

Zaloga vseh v elektrotehnično in mehanično stroko spadajočih predmetov. Sprejema v popravilo vse predmete, ki spadajo v omenjeno stroko. Gradi električne naprave vseh vrst za nizko in visoko napetost, za razsvetljavo kakor tudi za prenos sile.
Strokovnjaški nasveti in proračuni brezplačno na razpolago.

Povem Vam, da se nikjer ne
kupi tako dobro in po-
ceni sukno za moške in volna za ženske
obleke, cefir, platno, hlačevino, modrovino,
posebno tudi konfekcijo, čevlje, perilo
in klobuke, kakor

v veletrgovini **R. STERMECKI, Celje št. 379,**
katera importira robo direktno iz prvih svetovnih tovarov in pošlje
vsakemu cenik z čez 1000 slikami zastoj. — Trgovci en-gros cene.

SREČNO IN VESELO NOVO LETO
želita vsem cenj. gostom, znancem in prijateljem
Franjo in Roza Krapež
kavarna in restavracija „ZVEZDA“
LJUBLJANA.

Srečno in veselo novo leto
vsem cenjenim gostom in prijateljem želi
Hedžet & Koritnik
kavarna „Slon“.

SREČNO, VESELO NOVO LETO
želi svojim cenj. odjemalcem tvrdka
A. & E. SKABERNE
LJUBLJANA.

Srečno in veselo NOVO LETO
želi vsem cenjenim gostom
Ivan in Nežika Kočever
restavracija „Zlatorog“, Ljubljana.

Srečno in veselo
novo leto
vsem cenjenim odjemalcem
Drago Schwab
modna trgovina in konfekcija
Ljubljana, Dvorski trg 3.

Srečno in veselo novo leto
cenjenim gostom in prijateljem
Franc Miklič
hotelir in restavratorec
Ljubljana, Kolodvorska ul. 43.

**Srečno in veselo
novo leto**
vsem cenj. odjemalcem in prijateljem
Gričar in Mejač
konfekcijska trgovina
Šelenburgova ulica številka 3.

SREČNO, VESELO NOVO LETO
vsem cenjenim gostom in prijateljem
ANTON ZIMA
KAVARNA „JADRAN“.
Ljubljana, Turjaški trg 6.

SREČNO IN VESELO
NOVO LETO
cenj. odjemalcem in prijateljem
LUDVIK DEKLEVA
veletrgovec z vinom in žganjem.
Ljubljana,
Spodnja Šiška, Celovška cesta 76.

SREČNO, VESELO NOVO LETO
cenjenim gostom in prijateljem
LEO POGAČNIK
Kavarna „LEON“, Ljubljana.

JOSIP PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
(blizu frančiškanskega mostu).

Kravate, sravnice, palice, potrebščine za
šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje.

MODNI SALON

KRISTINE STADLER
Ljubljana, Sv. Petra cesta 23/L.

priloga cenj. občinstvu vsako-
vrstne damske klobuke po znatno
znižanih cenah. Istotam se spreje-
majo klobuki in slamniki za pre-
oblikanje in moderniziranje.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani.

Ustanovljena l. 1900.
Delniška glavica
in rezervni zakladi
cca K 150,000.000.

Čekovni ra-
čun: št. 10.509
Brzovjavni na-
slov: Banka
Ljubljana.
Tel. št. 261
in 413.

Se pripo-
ročavase
v bančno
stroko
spadajoče
posle.

Obrestuje
vloge
najugodnejše.

Prodaja
srečke
razredne
loterije.

Podružnice:
Brežice, Celje, Gorica,
Kranj, Maribor, Metković,
Novi sad, Ptuj, Sarajevo,
Split, Trst.

„BERSON“

gumijevi
podplati in podpetniki

prihranijo Vaši obutki
nad polovico popravil.

Glavna zaloga

DRAGOŽIN ROGLIČ

Maribor, Koroška c. 19, Telef. 157

Izdelovalnica **KARO-čevljev.**

Montaža brezplačna.

I. KNEZ, Ljubljana

Gospodarska cesta št. 31

trgovina z žitom, deželnimi pridelki
in moko. Zaloga istrskega in hrva-
škega črnega in rudečega brinja.

Ljubljanska kartonažna tovarna

J. BONAČ-sin

v Ljubljani

izdeluje vsakovrstne kartonažne in pa-
pirne embalaže za lekarne, kemične to-
varne, specerijske, koionijalne, modne in
toaletne trgovine, slaščičarne itd.

Brzjav: Bonač, Ljubljana. Telefon interurban št. 307.

A. LEČNIK

juvelir in urar.

CELJE, Glavni trg 4.

Pozor! Najcenejše božične in novoletne
razglednice. - Božični okraski. - Božične
svetlece na debelo Ivan Bahovec Ljubljana
Sv. Jakoba trg 7 - Papir, galanterija, pi-
sarniške potrebštine.

Največja izbira

različnih pletenin,
majic, nogavic, rokavic

pri trdkl

A. & E. Skaberné, Ljubljana
Mestni trg 10

Viktor Belič & drug

Gospodarska ul. 7. CELJE Hotel „Balkan“

kupuje vsako množino paralelnega lesa.

Lesna trgovina Kristijan Dobnik

CELJE, Pred Grofijo 5

kupuje vsako množino tesanega, rezanega in okroglega lesa po
dnevni ceni.

Cenjenemu občinstvu se priporoča

brivnica IVAN ŽELEZNIK

CELJE, Kralja Petra cesta.

Srečno novo leto!

Janko Bovha

trgovina s papirjem

CELJE, Kralja Petra cesta 31.

Za NOVO leto!

NARODNI IZDELKI
so najcenejša in primerna darila
za deca in odrasle

M. TIČAR, Ljubljana.

Za NOVO leto!

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani

registrov. zadruga
z omejeno zavezo

Marijin trg 8 ob Ljubljanci Podružnica v Murski Soboti

obrestuje hranilne vloge na
knjižice po 5 $\frac{1}{2}$ % čistih, brez odbitka
rentnega in invalidskega davka.

Večje vloge z odpovednim rokom in vloge v tekočem računu se obrestujejo tudi višje po dogovoru.
Telefon št. 54. Čekovni račun št. 11.323.

**Zlatarska delavnica
IVAN BEVC**

CELJE, Gospodarska ul. 24

izdeluje cigaretno dozo in izvršuje
vsa tozadevna popravila.

ADRIA-IZDELKI

Cacao, čaj v zavitkih
(mešanice specialitete),
vanilin-sladkor,
pecivni prašek itd.
najbolji!

Stavbeno in galanterijsko kleparstvo

ALOJZIJ LENČEK

se priporoča za vsa v to stroko
spadajoča dela.

Solidna postrežba. Zmerne cene.

Modna trgovina

A. Šinkovic nasl. Soss

Ljubljana, Mestni trg št. 19

priporoča svojo zalogo

pletelih jopic, rokavic, no-
gavic in zimskega perila.

Zelo ugodne cene!

JOSIP JUČ

LJUBLJANA, Rimska c. 16

PLEŠKAR in LIČAR za stavbe in pohištvo

se priporoča sl. občinstvu za vsa v to stroko

spadajoča dela. Izvršitev točna, cene zmerne.

Za vsa izvršena dela jamči dve leti.

Maks Zabukovšek

krojaški mojster

CELJE, Cankarjeva cesta 2

se priporoča.

TISKOVINE VSEH VRST

za urade, županstva, društva, trgovce, obrtnike itd.

izvršuje lično, hitro in ceno

„ZVEZNA TISKARNA“

V LJUBLJANI, WOLFOVA ULICA št. 1

Naročila sprejema tudi uprava „Jugoslavije“,

podružnice v MARIBORU, Glavni trg; v CELJU,

Kralja Petra cesta in v PTUJU, Prešernova ulica.

NAZNANILO.

Tvrdba

Peter Kozina & K^o.

Tovarna čevljev - Tržič, Gorenjsko

je otvorila 20. t. m. svojo drugo lastno
prodajalno čevljev na
drobno (en detail) na

Aleksandrovi cesti št. 1.

Do 1. januarja se prodaja po dosedanjih cenah!

Jadranska banka, Beograd

Delniška glavica: Din. 60,000.000.—

Rezerva: „ 30,000.000.—

Podružnice:

BLED

DUBROVNIK

JESENICE

KRANJ

PREVALJE

LJIBENIK

CAVTAT

ERCEGNOVI

KORČULA

LJUBLJANA

SARAJEVO

TRŽIČ

CELJE

JELSA

KOTOR

MARIBOR

SPLIT

ZAGREB

METKOVIĆ

Amerikanski oddelek. Naslov za brzojavke: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

Frank Sakser STATE BANK, Cortlandt Street 82. New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofagasta, Punta

Arenas, Puerto Natales, Porvenir.